

HELENE OLDRUP
METTE DEDING
ANNE-SOFIE DUE KNUDSEN
NANA ANGELL HALD

07:2010 ARBEJDSPAPIR

BOLIGSOCIALE INDSATSER RETTET MOD BØRN, UNGE OG FAMILIER

EN KORTLÆGNING

?

07:2010

BOLIGSOCIALE INDSATSER
RETTET MOD BØRN, UNGE OG
FAMILIER

EN KORTLÆGNING

HELENE OLDRUP
METTE DEDING
ANNE-SOFIE DUE KNUDSEN
NANA ANGELL HALD

ARBEJDSPAPIR

KØBENHAVN 2010
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

BOLIGSOCIALE INDSATSER RETTET MOD BØRN, UNGE OG FAMILIER
Afdelingsleder: Mette Deding
Afdeling: SFI Campbell

© 2010 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.
Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's
publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

2	BAGGRUND, FORMÅL OG AFGRÆNSNINGER	5
3	SØGESTRATEGI.....	13
4	FÆLLES TRÆK I DE BOLIGSOCIALE INDSATSER	17
5	BESKRIVELSE AF INDHOLD I DE BOLIGSOCIALE INDSATSER.....	28
6	DISKUSSION	69
7	BILAG 1.....	73

BAGGRUND, FORMÅL OG AFGRÆNSNINGER

BAGGRUND

Regeringens lancering af handlingsplanen *Ghettoen tilbage til samfundet* (Regeringen 2010) fortsætter debatten om, hvordan vi tager udfordringen med udsatte boligområder op. Sådanne områder forstås ofte ud fra følgende kendetræk (Randolph m.fl. 2011, Smith 1999):

- En høj andel af udsatte individer eller husholdninger, som har negative omstændigheder, der reducerer deres trivsel. Det kan eksempelvis være lav indtægt, arbejdsløshed, dårligt helbred, dårlige boligforhold og mangel på uddannelse og kompetencer.
- Koncentrationen af sådanne udsatte individer og husholdninger i et område, som samtidig har negative kendetræk: dårligt fysisk miljø, forsømte udearealer, forladte bygninger, høje kriminalitetsrater, mangel på service, mangel på jobs. Disse kendetræk kan alle påvirke udsathedens, som områdets indbyggere oplever.

Udsatte områder er ikke et nyt fænomen, men noget som er blevet beskrevet gennem det sidste århundrede. I 1960'erne blev man opmærk-

som på, at nationale programmer som skulle give fælles standarder for alle, var under pres i nogle områder. Således blev der op gennem 1960'erne og 1970'erne introduceret topdown-politikker for at klare problemer i disse udsatte områder. Det var for eksempel saneringsprojekter og fysiske helhedsplaner.

Op gennem 1980'erne blev fokus på udsatte boligområder flyttet fra renovering og sanering til konsekvenser af industrielle lukninger i forskellige områder i Danmark, for eksempel både København såvel som i yderområder. I 1990'erne kom der igen fokus på udsatte boligområder og med kvarterløft og byfornyelsesprogrammer forsøgte man at håndtere mangeartede sociale og økonomiske problemer i de udsatte områder.

I mange vestlige lande har man, som i Danmark, fortsat fundet det nødvendigt at udvikle specifikke, geografisk afgrænsede programmer til at håndtere socialt udsatte områder, som også Regeringens nye handlingsplan er udtryk for.

FORMÅL

I forbindelse med de store midler til udvikling af udsatte boligområder, er der i de senere år kommet en større social, by- og boligpolitisk interesse for boligsociale indsatser både i Danmark og i den vestlige verden, som følge af større viden om, hvordan sociale problemer ser ud til at hobe sig op i bestemte lokalområder og særligt i de store byer.

Begrebet boligsociale indsatser dækker over myriader af meget varierede indsatser, der spænder bredt, lige fra sociale indsatser der modsvarer et lokalområdes kriminalitetsrate til problematikken om unge misbrugere på gaden, over til arbejdsmarkedsindsatser, tryghedsindsatser, til fysiske forbedringer i lokalområder og en række af andre sociale tiltag. Til trods for at der findes mange forskellige former for boligindsatser og har gjort det i mange år, er det imidlertid begrænset, i hvilket omfang indsatserne er forskningsmæssigt undersøgt og evalueret. Det er svært at finde effektforskning om denne type indsatser, og der er lavet få forskningsoversigter indenfor feltet (Wallace m.fl. 2006; en undtagelse er eksempelvis Burton m.fl. 2004).

For at åbne feltet boligsociale indsatser op og for at danne afsæt for at foretage egentlige systematiske forskningsoversigter af udvalgte indsatser, foretages her en kortlægningsoversigt over boligsociale indsatser.

Formålet er en eksplorativ kortlægning af boligsociale indsatser, som kan danne et overblik over, hvad der findes af forskningsbaseret viden om boligsociale indsatser, der retter sig mod udsatte familier, børn og unge. Målet er at belyse, hvad det er for en type interventioner, der findes indenfor dette felt, og hvilke problemstillinger de er rettet imod. Kortlægningsreviewet vil derfor afdække centrale kendetræk ved de boligsociale indsatser, såsom hvilke problematikker, de retter sig mod, hvad deres institutionelle rammer er, hvad deres længde er, og hvilke fagfolk er involveret. Ligeledes er det målet at belyse, hvad det er for typer metodologiske designs, der er anvendt i studier af disse indsatser, og at vurdere om der er grundlag for egentlige systematiske forskningsoversigter af effektbaseret forskning. Formålet er således *ikke* at få viden om, hvordan boligsociale indsatser virker, og om de har en effekt. Formålet er heller ikke at lave en udtømmende oversigt over alle mulige boligsociale indsatser.

VIGTIGE AFGRÆNSNINGER

Der findes ikke nogen etablerede definitioner af boligsociale indsatser, og der skitseres her de vigtige afgrænsninger, der er anvendt i denne kortlægning.

Teoretisk afgrænsning: Vi afgrænser os ikke til én teoretisk forståelse af boligsociale indsatser, men inddrager forskellige traditioner, der på forskellig vis tager afsæt i et lokalområde som afsæt for socialt arbejde. Der er en lang tradition indenfor det socialpædagogiske område med at arbejde med sociale indsatser, der retter sig mod grupper i bestemte områder, den såkaldte *community* tilgang. Denne tilgang udspringer af bl.a. de økologiske perspektiver, der ser individet som del af en større helhed. En anden tilgang til at arbejde med boligsociale indsatser voksede frem i 1990'erne som svar på de stigende problemer med såkaldte ghettoer i den vestlige verden. Her rettede sociale indsatser sig mod mange forskel-

lige sociale og økonomiske problemstillinger såvel som bolig og område standarder i udvalgte boligområder (Randolph m.fl. 2001). I praksis findes der en række begreber om denne type interventioner, såsom social housing programs, area-targeted interventions, area-regeneration interventions, community interventions mv.

Boligsocial indsats: I oversigten definerer vi boligsociale indsatser som sociale interventioner, der er sat i værk i et geografisk afgrænset boligområde. Det betyder, at individer deltager i en boligsocial intervention på baggrund af deres adresse i et bestemt område. Boligsociale indsatser adskiller sig således fra indsatser, der retter sig mod bestemte typer af individer eller grupper uafhængigt af område. Den boligsociale indsats kan dog godt være målrettet en bestemt gruppe i boligområdet, for eksempel enlige møde eller kriminelle unge.

Område-afgrænsning: Boligsociale indsatser kan i princippet være rettet mod velfungerende boligområder, for eksempel for at tiltrække eller bibeholde den rette type beboere. I denne kortlægning har vi fokus på indsatser, der retter sig mod forsømte og marginaliserede boligområder. Sådanne områder er karakteriseret ved træk som dårligt miljø, forsømte offentlige rum, højt kriminalitetsniveau, mangel på servicefaciliteter som adgang til læge i nærområdet, butikker, børnehaver, mangel på job muligheder mv. På det individuelle niveau er det træk som lav indtægt, arbejdsløshed, dårligt helbred, dårlige boligbetingelser og mangel på kompetencer. Det er i sig selv en diskussion, hvordan udsatte områder defineres (Randolph m.fl. 2001, Smith 1999). I praksis vil udsatte områder defineres forskelligt i forskellige studier og nationale kontekster.

Særlig målgruppe - Familier, børn og unge: Boligsociale indsatser, der retter sig mod børn og unge, er i fokus i denne oversigt. Der er en veletableret forskning, der kæder et områdes kendetræk tæt sammen med risikofaktorer for børn og unge. Denne forskning viser, at der er tæt sammenhæng mellem belastede boligområder og en række risikofaktorer for børn og unge, såsom vold mod børn, følelsesmæssige og adfærdsmæssige problemer, ungdomskriminalitet, ringe tilknytning til uddannelsessystemet og arbejdsløshed (Barnes 2007, Leventhal & Brooks-Gunn 2000, Lupton & Power 2005). Boligområder har derfor stor betydning fra tidligt i

børns liv. Mange boligsociale indsatser har derfor familier, børn og unge som særlig målgruppe.

METODOLOGISKE DESIGNS

I kortlægningen belyser vi, hvilke metodologiske designs der er anvendt i evalueringer af boligsociale indsatser. Vi ønsker at belyse om der findes evidensbaserede evalueringer, men også hvilke andre metodologiske designs, der er anvendt. Vi tager derfor afsæt i de veldefinerede metodologiske kriterier, der findes for evidensbaseret forskning.

EVIDENSBASERET FORSKNING

Kategoriseringen af studier efter metodedesign tager udgangspunkt i den evidensbaserede forskning. Hvis man skal sige noget om effekt, må det være præcist defineret, målbart og dermed også kvantitativt. I den sammenhæng bruges ofte evidensstigen som et redskab til at skelne mellem forskellige metodologiske tilgange. Evidensstigen er en hierarkisk inddeling af forskellige metoder til at måle effekt. Metoderne er her rangeret efter, hvor pålidelige de er, dvs. i hvor høj grad de er sårbare overfor bias. Øverst på stigen er systematiske forskningsoversigter, som er den kvalitativt bedste form for evidensbaseret forskning, fordi den indebærer, at der arbejdes systematisk med at reducere mulige fejlkilder, som kan skabe usikkerhed om de konklusioner, der drages på baggrund af oversigtens gennemgang af de tilgængelige studier. Vi nævner i det følgende evidensstigenes fire øverste og mest robuste metoder ift. effektmåling: Systematiske forskningsoversigter, lodtrækningsforsøg, kvasi-eksperimentelle design, og før- og eftermålinger. Vi kommer også ind på en femte kvantitativ metode, eftermålinger, som dog ikke betragtes som anvendelig ift. effektstudier. Den hierarkiske opdeling af forskellige metoder rangerer metoderne efter pålidelighed, men det er samtidigt vigtigt at være opmærksom på, at metoden i sig selv ikke sikrer pålidelighed. Der kan være en række faktorer i det enkelte lodtrækningsforsøg, der gør, at resultatet bliver usikkert. Ligeledes kan et solidt udført kvasi-eksperimentelt studie give meget sikre resultater.

FORSKNINGSOVERSIGTER

Forskningsoversigter sammenfatter resultaterne af flere studier og giver på denne måde et overblik over, hvad mange studier har fundet frem til om et specifikt spørgsmål. Der findes adskillige former for forskningsoversigter, men når man laver en klassisk forskningsoversigt, opstiller man typisk ikke systematiske kriterier på forhånd. Det gør man til gengæld, når man vil lave en systematisk forskningsoversigt. De systematiske forskningsoversigter sammenfatter resultaterne af flere studier, udvalgt og vurderet efter eksplicite og systematiske kriterier. De udvalgte studier vægtes efter, hvor sikre deres resultater er. Derved bliver det muligt at give et samlet bud på, hvad mange forskellige (primær-)studier har fundet frem til.

LODTRÆKNINGSFORSØG (RCT)

Lodtrækningsforsøg er det mest robuste eksperimentelle studie, fordi man gennem lodtrækning selv sikrer en tilfældig fordeling mellem indsats- og kontrolgruppen. Man kalder også dette design for randomiseret, kontrolleret forsøg eller RCT (Barnett 1995; Brooks-Gunn 1994, Campbell m.fl. 2008). Vi benævner efterfølgende denne metode som lodtrækningsforsøg eller RCT. Denne undersøgelsesmetode sikrer bedst, at der ikke er ukontrollerede eller uobserverede forskelle mellem indsats- og kontrolgruppen, og at man bedst kan kontrollere for systematisk fejl.

KVASI-EKSPERIMENTELLE DESIGN

Kvasi-eksperimentelle design har enten en kontrolgruppe eller kontrollerer eksplicit for andre påvirkninger. Studier med kvasi-eksperimentelle designs vil i princippet være mindre robuste end lodtrækningsforsøg, fordi man ofte er klar over, at der er en række relevante baggrundsfaktorer, som man ikke har oplysninger om, og derfor ikke kan kontrollere for. Man kan gennem statistiske metoder søge at isolere effekten af eksempelvis indsatsen overfor sårbare børn, eller man kan sammenligne med børn, der ikke har fået en indsats. Ud fra tidligere forskningserfaringer søger man at få de oplysninger om børnenes baggrundsforhold, som kan have betydning for udfaldet. Det kan for eksempel dreje sig om forældrenes uddannelsesmæssige baggrund, familiens indkomstniveau eller forældrenes evne til at drage omsorg for barnet. Man sammenligner i sådanne forskningsdesign indsatsgruppen (sårbare småbørn) med børn i kontrolgruppen, som har samme baggrundsforhold.

FØR- OG EFTERMÅLINGER

Den tredje metode er undersøgelsesdesign, hvor man måler et problem, eksempelvis sindslidende mødre med småbørn, både før og efter en indsats. Sådanne målinger gennemføres ofte for at bestemme effekten af en indsats ved at sammenligne før- og efterresultaterne.

Svagheden ved disse målinger er, at den effekt, man observerer, kan være resultatet af mange andre ting end selve indsatsen – fx kan den sindslidende mor have været ude for andre hændelser, der kan have påvirket hende. Ligeledes ved man, at denne type studier systematisk har tendens til at overvurdere effekten af den sociale indsats. Før- og eftermålinger kan dog blive mere pålidelige, hvis man samtidig eksplicit kontrollerer for andre påvirkninger, som fx køn, alder og socioøkonomisk baggrund.

EFTERMÅLINGER

Endelig er der studier, der udelukkende bruger eftermålinger. Eftermålinger er studier, der undersøger, hvad der sker efter en indsats, ved at studere forskellige succeskriterier, når indsatsen er afsluttet. Sådanne målinger gennemføres ofte i et ønske om at kende noget til effekterne af indsatsen. Problemet med sådanne studier er, at de reelt ikke viser meget om effekter, fordi den effekt, man kan observere, kan være resultatet af andre forhold end selve indsatsen (fx venners hjælp, tidens gang, eller at deltagerne bare er glade for at have nogen at tale med). For at kunne måle effekter skal man for det første kunne dokumentere en udvikling (dvs. vide noget om både før og efter indsatsen) og for det andet kunne sige noget om, hvad der var sket, hvis personen ikke havde modtaget indsatsen.

KVALITATIVE METODER

Vi medtager studier, der anvender kvalitative metodologier i deres evaluering. Det dækker over en lang række typer af metodologier, men dækkende er, at der indsamles data, der ikke kan tælles eller måles.

OPSUMMERING

I denne kortlægning medtager vi studier, der anvender en bred vifte af metodologier. Formålet er at belyse hvilke metodologier der anvendes i evalueringer af boligsociale indsatser. Formålet er også at belyse omfan-

get af studier, der anvender evidensbaserede metoder (dvs. lodtrækningsforsøg, kvasi-eksperimentelle designs, før- og eftermålinger) for at se, om der er basis for lave en egentlig systematisk forskningsoversigt af et udvalgt område.

KORT OVERSIGT OVER KORTLÆGNINGEN

I kapitel 2 præsenterer vi kortlægningens søgestrategi. I kapitel 3 og 4 fremlægger vi resultater af analysen. Kapitel 3 fremlægger fælles overordnede træk ved de boligsociale indsatser, mens kapitel 4 fremlægger en kort beskrivelse af indholdet i de enkelte indsatser. Endelig fremlægger vi nogle overordnede konklusioner og perspektiver i kapitel 5.

SØGESTRATEGI

INTRODUKTION

I dette kapitel fremlægger vi retningslinier for søgning af studier, herunder søgebaser, søgeord og screening. Da dette er en kortlægningsoversigt, sætter det rammerne for oversigten. I kortlægningen er formålet først og fremmest er at få overblik over typerne af boligsociale indsatser, samt vigtige kendetræk. Det er i kontrast til eksempelvis systematiske forskningsoversigter, der typisk har mere snævert og udtømmende formål.

SØGEBASER

Der er søgt i databasen SocIndex. Denne database omhandler sociale og samfundsmæssige forhold og består mest af primærforskning. Databasen rummer litteraturreferencer, som oftest er beskrevet med emneord samt indholdsabstract. Der vil typisk være link til referencernes fulde tekst.

Søgningen i databasen er foregået ved brug af kontrollerede emneord.

SØGEORD

Der er søgt ud fra følgende grupper af søgeord:

Målgruppe: Family, child, youth, adolescence	Indsats: Urban renewal, social housing, housing program, intervention, place management, community- based, area-based
---	---

Herudover er lavet en række afgrænsninger:

- der er inkluderet alle typer metodedesigns
- der er søgt på engelsk

Der er i søgningen ikke foretaget en tidsmæssig afgrænsning. Søgningen gav en database på ca. 2500 referencer.

SCREENING

Dette materiale er gået gennem to screeninger, første og anden screening/kodning.

FØRSTE SCREENING

Databasen med de ca. 2500 referencer er gennemgået for at finde relevante referencer. Fordi vi har ønsket at fokusere på nyere indsatser, har vi inkluderet referencer fra perioden 2000-2009, hvor der er lavet en første screening på baggrund af titel og abstrakt ud fra følgende spørgsmål:

- Er det en intervention?
- Er det områdebaseret/boligsocialt?
- Er fokus rettet mod familier, børn eller unge?

- Er fokus på sociale problemer (og ikke for eksempel HIV, astma eller handicappede)?
- Er det en videnskabelig artikel (hvis ikke er referencen udeladt)?

Er der svaret ”ja” til spørgsmålene ovenfor går referencen videre til andet screeningsniveau.

Den første screening reducerede databasen til 191 referencer, som alle blev bestilt hjem på fuldtekst. Disse 191 referencer indeholdt både relevante studier og studier hvor der var usikkerhed om relevans i forhold til denne kortlægning. På baggrund af en gennemlæsning af alle 191 referencer blev 49 studier fundet relevante og indgår i den endelige analyse.

ANDEN SCREENING/KODNING

Disse 49 artikler gennemgik anden screening, hvor de blev kodet ud fra følgende koder (se også kodningsvejledning i bilag 1):

- Forfatter
- Studiedesign
- Publikationsår
- Land
- Beskrivelse af indsats
- Indsatsens formål
- Hvem er indsatsen rettet mod?
- Målgruppe
- Indsatsens nøgleord
- Indsatsens art (multi-facetteret/enkelt-facetteret)
- Indsatsens kontekst
- Indsatsens setting
- Hvem udfører indsatsen?
- Organisatorisk forankring
- Varighed
- Succeskriterier
- Hovedkonklusioner
- Særlige bemærkninger fra forfatteren
- Bemærkninger fra screeningsmedarbejder

ANALYSE OG FREMSTILLING

I kapitel 3 og 4 gives en oversigt over de inddragede studier fra en kvantitativ og kvalitativ vinkel. Kapitel 3 tager udgangspunkt i kodningen og giver en kvantitativ og skematisk oversigt over de overordnede kendetræk ved studierne ud fra de forskellige parametre. Kapitel 4 giver en kvalitativ oversigt over studierne med en kort beskrivelse af de enkelte indsatser for at belyse den stor diversitet og variation, der er blandt de boligsociale indsatser.

FÆLLES TRÆK I DE BOLIGSOCIALE INDSATSER

INTRODUKTION

Dette kapitel tager afsæt i kodningen af de fundne studier og indkredser de generelle og overordnede træk, der er ved de boligsociale indsatser. Indledningsvis inddeles de boligsociale indsatser tematisk i en række substantielle emner, som bruges i aflæsningen af de generelle træk, herunder studiedesign, målgruppe, indsatsens art, setting, organisatorisk forankring og involverede fagfolk.

OPDELING I TEMAER

De fundne boligsociale indsatser falder indenfor en lang række felter og har forskelligt fokus. For at systematisere arbejdet med indsatserne har vi valgt at opdele materialet i ti substantielle temaer. Denne opdeling er sket ud fra både teoretiske og empiriske overvejelser. Afsættet for søgningen var dels i indsatser, der tog afsæt i 'community' tilgangen, og dels i indsatser, der som respons på såkaldt ghetto-problematikker arbejdede med brede tilgange til boligsociale indsatser, byfornyelsesprogrammer i Dan-

mark eksempelvis. Ikke overraskende gav disse typer af søgeord forskellige typer af indsatser, som er reflekteret i temaerne. Herudover er temaerne udviklet på baggrund af de faktiske fundne indsatser. Vi har valgt at inddele det fundne materiale i ti temaer:

1. Forældretræning
2. Mishandling af børn
3. Styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse
4. Unges fritid
5. Kriminalitet, vold og misbrug
6. Teenageforældre
7. Styrkelse af naboskab
8. Lokalmiljø
9. Huslejenedsættelse
10. Arbejdsmarked

Opdelingen i temaer synliggør, at de boligsociale indsatser spænder meget bredt.

I alt fandt vi 43 studier, der er inkluderet i denne kortlægning. Bemærk at det samme studie kan optræde under flere temaer. Tabel 3.1 viser hvordan studierne er fordelt efter tema.

TABEL 3.1
Antal studier – fordelt efter tema

	Antal studier
Forældretræning	5
Mishandling af børn	7
Styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse	3
Unges fritid	3
Kriminalitet, vold og misbrug	10 ¹
Teenageforældre	3
Styrkelse af naboskab	2
Lokalmiljø	15
Huslejenedsættelse	10
Arbejdsmarked	3

Anm.: Det samme studie kan optræde under flere temaer.

1. To af teksterne omhandler den samme undersøgelse.

Som tabellen viser, er der en del materiale, der handler indsatser om huslejenedsættelse og lokalmiljø. Derudover er der en del materiale indenfor kriminalitet og mishandling af børn.

GENERELLE KENDETRÆK VED DE BOLIGSOCIALE INDSATSER

I det følgende vil vi gennemgå de generelle træk ved de fundne studier af boligsociale indsatser. Vi ser på følgende kendetæk ved indsatserne:

- Studiedesign – hvilken metode er benyttet?
- Indsatsens art – indgår der ét eller flere elementer?
- Indsatsens målgruppe – hvem retter indsatsen sig mod?
- Indsatsens placering – hvor foregår indsatsen?
- Indsatsens fagfolk – hvem udfører indsatsen?

STUDIEDESIGN

De inkluderede studier kan opdeles efter studiets design. For det videre arbejde med boligsociale indsatser er det relevant at vide, hvor mange studier der anvender egentligt evidensbaserede design, nemlig lodtrækningsforsøg, kvasi-eksperimentelle metoder, samt før- og eftermåling. Tabel 3.2 giver en samlet oversigt over antallet af de respektive studiedesign. Der findes studier, hvor det ikke har været muligt at identificere det benyttede studiedesign. Dette gælder for ét studie under Unges fritid, ét under Kriminalitet og to under Lokalmiljø.

TABEL 3.2

Antal studier fordelt efter studiedesign – opdelt efter tema

	RCT	Non-RCT med kontrol	Før/efter-måling	Eftermåling	Kvalitativt/kvantitativt	Kvalitativt	Review ¹	Systematisk review
Forældretræning	2	2	-	-	-	-	1	-
Mishandling af børn	2	-	3	-	-	1	1	-
Styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse	1	-	-	-	1	-	1	-
Unge fritid	-	-	-	-	1	1	-	-
Kriminalitet, vold og misbrug	3	-	-	-	1	3	1	-
Teenageforældre	-	-	1	-	1	1	-	-
Styrkelse af naboskab	-	-	-	-	-	1	1	-
Lokalmiljø	-	-	1	2	4	2	3	1
Huslejenssættelse	1	-	2	-	1	4	2	-
Arbejdsmarked	-	-	1	-	-	1	1	-

Anm.: Det samme studie kan optræde under flere temaer.

1. Systematisk review tæller *ikke* med i kategorien "Review".

Tabel 3.2 viser, at der anvendes mange forskellige typer studiedesign blandt de boligsociale indsatser, både evidensbaserede metoder såvel som kvalitative metoder. I alt anvender 20 studier (herunder 1 review) evidensbaserede metoder. Indenfor de enkelte temaer er der mellem 1 og 5 studier, der anvender evidensbaserede metoder.

MÅLGRUPPE

Denne kortlægning afgrænsede sig i udgangspunktet til at se på indsatser rettet mod børn, unge og familier. I det følgende vil vi se på, hvordan det fundne materiale fordeler sig forhold til disse målgrupper.

Tabel 3.3 viser antallet af studier fordelt på målgruppen indenfor hvert tema. Bemærk at samme studie kan optræde under flere temaer og under flere målgrupper, eksempelvis hvis målgruppen er både mødre og børn.

TABEL 3.3

Antal studier målrettet forældre og hele familien – opdelt efter tema

	Voksne	Mødre	Begge forældre	Hele familien	Unge	Børn
Forældretræning	-	2	-	3	-	-
Mishandling af børn			4	2	2	-
Styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse	-	-	-	2	1	1
Unge fritid	-	-	-	-	3	-
Kriminalitet, vold og misbrug	1	-	-	4	4	-
Teenageforældre	-	1	-	2	-	-
Styrkelse af naboskab	-	-	-	2	-	-
Lokalmiljø	-	-	-	14	1	-
Huslejenedsættelse	1	-	-	9	-	-
Arbejdsmarked	3	-	-	1	1	-

Anm.: Samme studie kan optræde under flere temaer og samme studie kan optræde under flere målgrupper.

Som tabellen viser, er de fleste indsatser ikke overraskende målrettet hele familien. Dette er meget naturligt indenfor huslejenedsættelse, lokalmiljø og styrkelse af naboskab, hvor indsatsen vil gavne hele familien og ikke enkelte personer. En del indsatser er målrettet unge.

Der er i gennemgangen af indsatserne også kigget efter indsatser, der er målrettet fædre, unge piger og unge drenge – men der ikke fundet boligsociale indsatser målrettet disse specifikke grupper.

INDSATSENS ART

De boligsociale indsatser kan opdeles i to typer:

- Enkelt-facetterede indsatser, der er afgrænsede og består af en enkelt komponent. Som eksempel kan nævnes et forældretræningsprogram, hvor forældrene møder op til en samtale én gang om ugen.
- Multi-facetterede der består af flere komponenter. Som eksempel kan nævnes et forældretræningsprogram, hvor forældrene både modtager undervisning i gruppe, modtager hjælp i hjemmet, og hvor børnene eventuelt også får hjælp til udvikling gennem leg og læring.

Tabel 3.4 viser en oversigt over indsatsernes art i de studier, der er medtaget i denne kortlægning.

TABEL 3.4

Antal studier fordelt efter indsatsens art – opdelt efter tema

	Enkelt-facetteret	Multi-facetteret	NA
Forældretræning	1	4	-
Mishandling af børn	1	5	1
Styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse	-	3	-
Unge fritid	-	3	-
Kriminalitet, vold og misbrug	3	5	1
Teenageforældre	-	3	-
Styrkelse af naboskab	-	2	-
Lokalmiljø	2	8	5
Huslejenedsættelse	2	6	2
Arbejdsmarked	-	2	1

Anm.: Samme studie kan optræde under flere temaer.

Det fremgår, at de fleste indsatser indeholder flere elementer end ét. Det peger på, at indsatserne er mere omfattende og komplekse, i det de omfatter flere komponenter. Enkelte studier har ikke omtalt indsatsens art. Det er måske ikke overraskende, at indsatserne rummer flere elementer,

da flere af indsatserne er henvendt til bredere sociale problemstillinger i et boligområde, såsom lokalmiljø. Herudover har indsatserne i og med, at de er defineret som boligsociale, indbygget fokus på et område frem for en snæver problemstilling i en afgrænset målgruppe.

SETTING

Det er kendetegnede ved boligsociale indsatser, at de har en særlig rumlig, geografisk og eventuelt social afgrænsning, idet de retter sig mod et område eller en gruppe i et område. Tabel 3.5 forsøger at belyse, hvordan denne afgrænsning er foretaget. Den viser, hvad det er for rumlige og sociale afgrænsninger, der konkret er foretaget for at kunne definere det som en boligsocial indsats. Vi har blandt andet defineret hjemmet, skolen og projektsteder som sådanne fysiske steder, et projekt har forankring i.

TABEL 3.5

Antal studier optalt efter indsatsens placering – opdelt efter tema

	Skole og/eller daginstitution	Community centre for alle	Community centre for bestemt målgruppe	I hjemmet	Fritidsklub	Lokalområdet	Projektsteder	Andet	NA
Forældretræ- ning	-	-	-	2	-	-	2	-	1
Mishandling af børn	-	1	2	-	-	1	2	1 ¹	1
Styrkelse af deltagelse i skole og ud- dannelse	-	1	1	1	-	-	1	-	1
Unge fritid	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Kriminalitet, vold og mis- brug	2	-	1	-	1	2	1	-	3
Teenageforæl- dre	-	-	-	-	-	-	2	-	1
Styrkelse af naboskab	-	-	1	1	-	-	2	-	-
Lokalmiljø	2	-	-	-	1	8	1	-	6
Huslejenedsæt- telse	-	-	1	2	-	2	1	3 ²	3
Arbejdsmarked	1	-	-	1	-	-	1	-	2

Anm.: Samme studie/indsats kan optræde under flere settings.

1. Indsatsen foregår via radio, internet og avis.
2. Disse indsatser har ikke en egentlig placering da det omhandler huslejenedsættelse og ikke en fysisk aktivitet.

Tabellen viser, at en del indsatser foregår på såkaldte projektsteder – steder der målrettet benyttes af en organisation eller lignende til at gennemføre indsatserne – som det vigtigste type projektsted. Ellers fordeler projekterne sig på de øvrige typer af projektsteder steder, som skolen, daginstitutioner, fritidsklub eller i community-centre for alle, fx biblioteker. Vi ser også, at mange indsatser ikke kan identificeres i forhold til hvor indsatsen foregår.

Det er dog interessant, at sådanne projekter især har forankring i særlige projektsteder, og rejser spørgsmål om baggrund herfor. Er det en måde at nå nye målgrupper? Er det en måde at oprette aktiviteter, hvor der ikke foregår noget? Eller kan det blive en barriere for forankring af de boligsociale indsatser, at de ikke foregår med udgangspunkt i en mere permanent organisering. Dette er nogle relevante spørgsmål at belyse i forhold til de boligsociale indsatser.

ORGANISATORISK FORANKRING

Indsatserne kan organisatorisk være hjemmehørende hos forskellige institutioner eller en kombination af flere. Tabel 3.6 giver et detaljeret overblik over, hvem der udbyder indsatserne. Dog nævner mange studier ikke, hvem der står bag indsatsen.

TABEL 3.6

Antal studier optalt efter hvem der udbyder indsatsen – opdelt efter tema

	Staten	Kommunen	Boligselskab	Frivillig organisation	Kombination af flere	NA
Forældretræning	-	-	-	-	3	2
Mishandling af børn	-	-	-	1	-	6
Styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse	-	-	-	-	1	2
Unge fritid	1	-	-	-	1	1
Kriminalitet, vold og misbrug	-	1	-	2	2	4
Teenageforældre	1	-	-	-	2	-
Styrkelse af naboskab	-	-	-	-	2	-
Lokalmiljø	2	-	1	-	6	6
Huslejenedsættelse	-	1	-	2	6	1
Arbejdsmarked	-	-	-	-	2	1

Anm.: Samme studie kan optræde under flere temaer.

Som tabellen tydeligt viser, er det mest brugte på udbydersiden at kombinere flere instanser i et samarbejde. Dette er ikke overraskende, da indsatserne ofte er multi-facetterede. Enkelte indsatser udbydes dog individuelt af fx staten eller kommunen, men også frivillige organisationer udbyder indsatser på det boligsociale område. Udbyderen af indsatsen er i flere studier ikke beskrevet.

FAGFOLK

Indsatserne udføres af fagfolk med mange forskellige baggrunde og professioner. Tabel 3.7 giver et overblik over antallet af indsatser, der udføres af de respektive professioner.

Af tabellen ser vi, at en stor del af indsatserne udføres af socialarbejdere. Dette begreb dækker bredt og bruges i mange studier om en person, der er ansat det pågældende sted til at tage sig af udførelsen af indsatsen – der nævnes ofte ikke mere om personens baggrund og profession.

I mange indsatser trækkes der også på hjælp fra frivillige, der vil bruge deres fritid på at hjælpe børn, unge og familier.

Mange indsatser er noteret under ”andet”. Det skyldes blandt andet, at mange indsatser benytter en kombination af personer med forskellig baggrund. Som det også er beskrevet i noterne til tabellen, er dette fx lærere kombineret med programkoordinatorer.

Også for dette kendetræk gælder det, at flere studier ikke omtaler baggrunden og professionen hos de personer, der udfører indsatsen.

TABEL 3.7

Antal studier opalt efter hvem der udfører indsatsen – opdelt efter tema

	Social arbejder	Boligsocial arbejder	Forvaltnings- personale	Sundheds- personale	Lærer/pædagog	Voksenlærere	Frivillige	Forskere	Andet	NA
Forældretræning	3	1	1	-	-	-	1	-	1 ¹	-
Mishandling af børn	3	-	1	-	1	-	2	-	1 ²	2
Styrkelse af delta- gelse i skole og uddannelse	1	1	-	1	1	-	1	-	-	2
Unge fritid	-	-	-	-	1	-	-	1	1 ³	1
Kriminalitet, vold og misbrug	1	-	2	-	1	-	1	1	1 ⁴	4
Teenageforældre	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1
Styrkelse af nabo- skab	1	-	-	1	-	1	1	-	1 ⁵	1
Lokalmiljø	2	-	-	-	2	-	-	-	3 ⁶	8
Huslejensættelse	1	-	-	1	-	-	2	-	3 ⁷	5
Arbejdsmarked	1	-	-	-	1	-	1	-	-	2

Anm.: Samme indsats kan optræde under flere professioner da der kan være tale om fx lærere og frivillige i samme indsats.

1. Kombination af lærere og community workers.
2. Indsatsen benytter socialarbejdere, frivillige og andre professioner som ikke er nærmere defineret.
3. Indsatsen benytter lærere, sportslærere, jobcoaches.
4. Kombination af flere professioner.
5. Indsatserne udføres af lærere, frivillige og programkoordinatorer.
6. Indsatsen omhandler konstruktion af lejligheder – den anden indsats udføres af indbyggerne selv i samarbejde med kommunen og udviklingskoordinatorer.
7. Indsatsen udføres af indbyggerne selv, når de flytter fra et område til et andet pga. hjælp til huslejen.

BESKRIVELSE AF INDHOLD I DE BOLIGSOCIALE INDSAT- SER

INTRODUKTION

Hvor det foregående kapitel gav et overordnet billede af kendetræk ved de boligsociale indsatser, går dette kapitel tæt på de enkelte indsatser indenfor hvert tema, og giver en kort beskrivelse af dem. Det giver indblik i, hvor brede og varierede indsatserne er. Der henvises til den litteratur, der behandler den enkelte boligsociale indsats, og der er et skema, der giver hurtigt overblik over relevant litteratur for det enkelte område. Litteratur kan figurere under flere temaer, da fokus i de boligsociale indsatser kan være multi-facetteret, og dermed fx både omhandle familieforhold og arbejdsliv.

De boligsociale indsatser er inddelt i følgende temaer som beskrevet i kapitel 3:

1. Forældretræning
2. Mishandling af børn
3. Styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse

4. Unges fritid
5. Kriminalitet, vold og misbrug
6. Teenageforældre
7. Styrkelse af naboskab
8. Lokalmiljø
9. Huslejenedsættelse
10. Arbejdsmarked

FORÆLDRETRÆNING

En vigtig tendens i det sociale arbejde i disse år er de såkaldte forældretræningsprogrammer, der søger at give forældre bedre kompetencer til at håndtere deres børn. Nogle af disse træningsprogrammer er organiserede med udgangspunkt i et område og er derfor her defineret som en boligsocial indsats. De er ofte sat i værk for at imødekomme et manglende forældreansvar blandt visse forældre i lokalområdet.

PRIMER programmet (Producing Infant/Mother Ethnic Reader)¹ er en boligsocial indsats, der henvender sig til familier med lav indkomst, primært mødre og deres børn. Programmet skal ved hjælp af hjemmebesøg føre til, at mødrene bl.a. i større grad er med til at opfordre deres børn til at være mere boglige.

*Pathway to Prevention*² bygger på de to boligsociale indsatser *The Preschool Intervention Program* (PIP) der fokuserer på kommunikation og sociale færdigheder og *Family Independence Program* (FIP) der bl.a. fokuserer på forældretræning og støttegrupper. Indsatserne er iværksat for at skabe grobund for et positivt forhold mellem forældre og børn, samtidig med at forældrene bidrager til samfundet.

¹ Cronan, 1999

² Freiberg, 2005

Formålet med *FC* (Family Connections)³ er at hjælpe familier således, at de har mulighed for at imødekomme deres børns basale behov, reducere risikoen for vanrøgt og alt i alt forbedre familiernes hverdag. *FC* arrangerer bl.a. møder i hjemmet med forældre samt rådgiver dem om børnepasning.

Apoyo Personal y Familiar (APF)⁴ er en spansk social indsats, der er rettet mod mødre, der er i risiko for ikke at tage sig tilstrækkeligt af deres børn. APF afholder bl.a. gruppemøder blandt mødre i lokalområdet, samt seminarer og opfølgende møder.

Også i indsatsen *Family Learning Centers*⁵ ligger fokus på forældretræning i forhold til læsning, opdragelse og forældrenes syn på dem selv.

KENDETRÆK VED STUDIERNES

Der er fundet 5 studier der omhandler forældretræning. Af disse studier anvender 2 studier lodtrækningsforsøg (RCT), 2 studier benytter non-RCT med kontrolgruppe og et enkelt studie er et review.

For 2 af studierne gælder det, at indsatsen retter sig mod mødre og i 3 af studierne er målgruppen hele familien.

Størstedelen af indsatserne er multi-facetterede (4 ud af 5) mens en enkelt indsats er enkelt-facetteret.

2 af studierne omhandler indsatser der foregår i hjemmet, mens 2 studier omhandler indsatser der foregår på projeksteder. For et enkelt studie har der ikke været oplysninger om placeringen af indsatsen.

For 3 af studierne er der tale om en kombination af flere udbydere mens det for 2 studier ikke har været muligt at identificere udbyderen.

I 2 af studierne er det socialarbejdere der udfører arbejdet i forbindelse med indsatsen. I 1 studie er det både socialarbejdere, boligsociale arbej-

³ DePanfilis, 2008

⁴ Rodrigo, 2006

⁵ Lassen, 1995

dere og frivillige der står for indsatsen. I 1 studie er det forvaltningspersonale og i 1 studie er det en kombination af lærere og såkaldte community workers, der står for udførelsen af den pågældende indsats.

TABEL 4.1
Oversigt over studier indenfor temaet "Forældretræning"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Cronan, Terry A.	The effects of a community-based literacy program: One-year follow-up findings	Journal of Community Psychology	1999	USA	RCT
Freiberg, Kate	Creating pathways to participation: a community-based developmental prevention project in Australia	Children & Society	2005	Australien	Non-RCT med control
DePanfilis,Diane	Assessing the cost-effectiveness of Family Connections	Child Abuse & Neglect	2008	USA	RCT
Rodrigo,Mar	Outcome evaluation of a community center-based program for mothers at high psychosocial risk	Child Abuse & Neglect	2006	Spanien	Non-RCT med control
Lassen,Mary M.	Community-Based Family Support in Public Housing ¹	Harvard Family Research Project	1995	USA	Review

1. Programmet *Family Learning Centers*

MISHANDLING AF BØRN

En anden problematik i forhold til forælderrollen er forældres mishandling af deres børn, og der er lang tradition for indsatser, der retter sig mod denne problemstilling. En del af disse indsatser er også organiseret med afsæt i et område, og er derfor her set som boligsociale. Vi kan se her, at flere indsatser bevidst bruger området, som noget der kan indgå som ressourcer for forældre i form af fx netværk.

COPE (Community Outreach through Parent Empowerment)⁶ er en boligsocial indsats for forældre, der har mishandlet deres børn, og formålet er bl.a. at mindske forældrenes stres og knytte dem mere til lokalmiljøet – dette foregår gennem gruppemøder.

PACT (Parents And Children Together)⁷ er en indsats for børn og forældre, der har været udsat for vold i familien. Begge parter indgår i et ugentligt møde, hvor de bl.a. skal tillære sig nye måder at komme gennem hverdagen på.

Andre eksempler er *FGC* (Family Growth Center), der arbejder med en lang række strategier for at mindske risikoen for at forældre kommer til at mishandle deres børn. Dette er bl.a. *HOPE* (Helping Ourselves Parent Effectively), *PNP* (Parent Nurturing Program) og *ECD* (Early Childhood Development)⁸. Denne indsats bygger på støttegrupper for både børn og voksne samt pasning af børn.

RPD (Resiliency-Partnership Directed)⁹ er en multi-facetteret indsats for unge, der bliver mishandlet i hjemmet, de forældre, der mishandler, samt

⁶ Fantuzzo, 2007

⁷ Becker, 2003

⁸ Whipple, 1996 & Whipple, 1999

⁹ Fantuzzo, 1997

sårbare forældre. RPD består af en lang række indsatsområder, men henvender sig til lavindkomstfamilier, der kommer på Head Start Centrene.

Programmet *CARES*¹⁰ forsøger at reducere omfanget af mishandling og forsømmelse af børn. Dette bliver bl.a. gjort ved at oprette mentorprogrammer, hjemmebaserede besøgsordninger og programmer målrettet stofafhængighed. Indsatsen har fokus på et samspil mellem familie, nabolaget og individuelle faktorer.

I Australien er programmet *Triple P – Positive Parenting Program*¹¹ – udviklet. Programmet fokuserer på, at støtte forældre til børn med adfærds- og udviklingsvanskeligheder – alt dette for at forhindre misbrug af børn. Programmet fokuserer på information til lokalområdets indbyggere via aviser, radio og andre medier og udbyder derudover seminarer og enkelt-sessioner for forældre.

Programmet *Strengthening Families Initiative*¹² er designet for at mindske misbrug af børn. Kapaciteten på de såkaldte child care centers og på programmer, der har fokus på tidlig indsats, øges, så der er mulighed for at give forældre den støtte, de behøver.

Også *The Durham Family Initiative*¹³ (DFI) fokuserer på at undgå misbrug af børn. Dette forsøges blandt andet ved at udvikle et netværk af aktiviteter og ressourcer i lokalområder for at støtte familier med børn, der blandt andet har adfærds- og indlæringsvanskeligheder.

*Strong Communities*¹⁴ fokuserer på at oplære alle elementer i lokalmiljøet til at føle en fælles ansvarlighed for at beskytte alle børn. Dette program har altså også fokus på mishandling af børn. Mange forskellige aktiviteter bliver brugt for at udbrede ansvarligheden og opmærksomheden på dette problem – blandt andet gennem forskellige arrangementer med fokus på

¹⁰ Mulroy, 1997

¹¹ Daro, 2009

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

emnet, legegrupper, undervisning for forældre og støtte fra frivillige, lokale professionelle aktører.

Initiativet *Community Partnerships for Protecting Children*¹⁵ (CPPC) har også fokus på, at danne et netværk i lokalmiljøet der skal sikre tryghed for børnene og dermed undgå mishandling og misbrug.

KENDETRÆK VED STUDIERNE

Der er fundet 7 studier der omhandler indsatser mod mishandling af børn. 2 af disse studier benytter lodtrækningsforsøg (RCT), 3 studier benytter før- og eftermåling, ét studie er kvalitativt og ét studie er et review.

I 3 af studierne er indsatserne rettet mod begge forældre, i ét studie er målgruppen hele familien mens det i 2 studier er de unge der er målgruppen. I ét studie er indsatserne rettet mod både begge forældre og hele familien.

Størstedelen af studierne omhandler indsatser der er multi-facetterede (5 ud af 7) men et enkelt studie omhandler en enkelt-facetteret indsats. For ét studie er der ingen oplysninger om indsatsens art.

I ét af studierne foregår indsatsen i et community-center hvor alle har adgang, mens ét af studierne omhandler en indsats der foregår i et community-center for en bestemt målgruppe. I ét af studierne foregår indsatsen i lokalområdet, i 2 studier foregår indsatsen på projektsteder og i ét studie foregår indsatserne via radio, tv og aviser mens indsatserne i ét studie foregår både i et community-center for alle og i radioen, tv'et og aviserne.

I ét af studierne står en frivillig organisation bag indsatsen, mens det i 6 studier ikke er muligt at identificere udbyderen.

I 3 af studierne udfører socialarbejdere indsatsen, i ét af studierne er det en boligsocial arbejder, i ét studie lærere og pædagoger, i 2 studier er det

¹⁵ Ibid.

frivillige og i ét studie er det en kombination af socialarbejdere, frivillige og andre professioner. I 2 af studierne er der ikke oplysninger om hvem der udfører indsatserne.

TABEL 4.2

Oversigt over studier indenfor temaet "Mishandling af børn"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Fantuzzo, John	An Investigation of a Community-based Intervention for Socially Isolated Parents with a History of Child Maltreatment	Journal of Family Violence	2007	USA	RCT
Becker, Kimberly D.	Community-Based Treatment Outcomes for Parents and Children Exposed to Domestic Violence	Journal of Emotional Abuse	2008	USA	Kvantitativ evaluering før/efter
Whipple, Ellen E.	Evaluation of a Parent Education and Support Program for Families at Risk of Physical Child Abuse	Families in Society	1996	USA	Kvantitativ evaluering før/efter
Whipple, Ellen E.	Reaching families with preschoolers at risk of physical child abuse: What works?	Families in Society	1999	USA	Kvantitativ evaluering før/efter
Fantuzzo, John.	Resiliency Partnership-Directed Intervention: Enhancing the Social Competencies of Preschool Victims of Physical Abuse by Developing Peer Resources & Community Strengths	Developmental perspectives on trauma: Theory, research and intervention. ¹	1997	USA	RCT
Mulroy, Elizabeth A.	Building a Neighborhood Network: Interorganizational Collaboration to Prevent Child Abuse and Neglect	Social Work	1997	USA	Kvalitativ evaluering
Daro, Deborah	Creating Community Responsibility for Child Protection: Possibilities and Challenges	Future of Children	2009	USA	Review

1. Denne reference er en bog

STYRKELSE AF DELTAGELSE I SKOLE OG UDDANNELSE

Et træk ved udsatte boligområder er, at børn og unge herfra ofte klarer sig dårligt i skolen og på arbejdsmarkedet. Det ses derfor som et fælles problem frem for knyttet til individuelle kendetræk. Flere boligsociale indsatser søger derfor at forbedre børn og unges muligheder i skole og uddannelse.

*Sure Start*¹⁶ er et eksempel på en boligsocial indsats, der er sat i værk for børn, der lever i fattigdom. Sure Start vil bl.a. give børnene bedre pasning, tidligere uddannelse, bedre helbred, og støtte familien.

En del af Sure Start Childrens center er *NN* (Neighbourhood Nurseries)¹⁷, der til at starte med sørgede for ordentlige pasningsmuligheder, men også bl.a. har haft en opsøgende del.

Project UPLIFT, *Family Learning Centers* og *Community Building in Partnership, Inc.*¹⁸ har alle fokus på familien i lokalmiljøet, men har også en decideret indsats til børn. Denne indsats er i *Project UPLIFT*, et Child Development Center, som udbyder forskellige aktiviteter for børn. I *Family Learning Centers* består indsatsen af en service der klargør børn til deres skolegang – derudover huser centeret aktiviteter for børn, der allerede går i skole. I *Community Building in Partnership, Inc.* fokuseres blandt andet på lærernes kompetencer til at nå alle børn.

Programmet *The Work Force Youth Unemployment Prevention Program*¹⁹ har fokus på at hjælpe unge mennesker med at blive bedre rustet til et job eller til at læse på en videregående uddannelse. Programmets overordne-

¹⁶ Hutchings, 2007

¹⁷ NNI Research Team, 2007

¹⁸ Lassen, 1995

¹⁹ Ibid.

de mål er, at forhindre ungdomsarbejdsløshed – dette sker blandt andet ved at tilbyde praktik på arbejdspladser, ved at udvikle ungdommen, så de er klar til at søge og udføre arbejde, og ved at udbygge selvforståelsen hos de unge mennesker.

KENDETRÆK VED STUDIERNE

Der er fundet 3 studier der omhandler styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse. Ét studie benytter lodtrækningsforsøg (RCT), ét studie er en blanding af kvalitativt og kvantitativt design og et enkelt studie er et review.

I ét af studierne er indsatserne rettet mod hele familien, i ét studie er indsatserne rettet mod både unge og hele familien og i ét enkelt studie er indsatsen rettet mod børn. Alle 3 studier omhandler multi-facetterede indsatser.

I ét studie foregår indsatsen i et community-center for alle, i ét studie foregår indsatserne både i et community-center for alle, i hjemmet og på projektsteder. I ét enkelt studie er det ikke muligt at identificere placeringen af indsatsen.

Ét af studierne omhandler en indsats der udbydes af flere, mens det for 2 studier ikke er oplyst hvem udbyderen er.

I ét studie er det både socialarbejdere, boligsociale arbejdere, sundhedspersonale, lærere, pædagoger og frivillige der udbyder indsatserne. I 2 studier er der ikke oplysninger om hvem der udfører indsatsen.

TABEL 4.3

Oversigt over studier indenfor temaet "Styrkelse af deltagelse i skole og uddannelse"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Hutchings, Judy	The National Evaluation of Sure Start: Does Area Based Intervention Work?	Bristol: Policy Press,	2007	UK	RCT
NNI Research Team	National evaluation of the neighbourhood nurseries initiative: Integrated report	Her Majesty's Printer and Controller of HMSO 2007	2007	UK	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Lassen, Mary M.	Community-Based Family Support in Public Housing ¹	Harvard Family Research Project	1995	USA	Review

1. Programmerne *Project UPLIFT*, *Family Learning Centers*, *Community building in partnership, Inc.* og *The Work Force Youth Unemployment Prevention Program*

UNGES FRITID

I forlængelse af interessen for muligheder i skole og uddannelsessystemet for børn og unge fra udsatte boligområder retter nogle indsatser sig mod unges fritidsliv i erkendelse af, at de manglende muligheder får nogle unge til at komme i dårligt selskab eller udvikle uhensigtsmæssige vaner. Fokus på unges fritid er derfor både forebyggende og afledende i forhold til de forskellige problemer, unge kan have eller få.

Under den boligsociale indsats *Sport Steward Program*²⁰ bruger man sport som et værktøj for at få unge videre i livet. Med til indsatsen hører jobtræningsmuligheder og muligheder for fremtidig ansættelse eller uddannelse.

SAY (Social Action with Youth)²¹ er en boligsocial indsats, der er rettet mod unge fra en bydel med lav indkomst og lav socioøkonomisk status. Fokus er på at udvikle de unges personlige sociopolitiske bevidsthed, samarbejdsfærdigheder og problemløsning i lokalmiljøet. Indsatsen bygger på individuelle øvelser og gruppediskussioner.

Der er gennemført en norsk boligsocial indsats for at forbedre levevilkårene for indbyggere, der er bosat i boligområder i Oslo indre øst²². Særligt fokus er der på at styrke forholdene for børn i opvæksten, at styrke fritidstilbud til børn og unge, og gennem skolegang at gøre børn bedre rustede til samfundsdeltagelse.

KENDETRÆK VED STUDIERNE

Der er fundet 3 studier der omhandler unges fritid. Èt studie benytter en blanding af kvalitativt og kvantitativt design, ét studie benytter kvalitativt

²⁰ Spaaij, 2009

²¹ Morsillo, 2007

²² Danielsen, 2006

design og for ét studie har det ikke været muligt at identificere det brugte studiedesign.

I alle 3 studier er målgruppen de unge og indsatserne er alle multifacetterede.

I ét studie foregår indsatsen på en skole og/eller i en daginstitution, i ét studie danner lokalområdet rammen om indsatsen mens der for ét studie ikke er oplysninger om indsatsens placering.

I ét af studierne er det staten der udbyder indsatsen, i ét studie er der tale om en kombination af flere udbydere og i ét studie er der ikke oplysninger om udbyderen.

I ét studie udføres indsatsen af en kombination af lærere, pædagoger og forskere, i ét studie udføres indsatsen af lærere, sportslærere og jobcoaches. I ét studie er der ikke oplysninger om hvem der udfører indsatsen.

TABEL 4.4

Oversigt over studier indenfor temaet "Unge fritid"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Spaaij,Ram	Sport as a vehicle for social mobility and regulation of disadvantaged urban youth	International Review for the Sociology of Sport	2009	Holland	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Morsillo,Julie	Social action with youth: Interventions, evaluation, and psychopolitical validity	Journal of Community Psychology	2007	Australien	Kvalitativ evaluering
Danielsen,Kirsten	Tiltak rettet mot barn og ungdom. Evaluering av handlingsprogram Oslo indre øst	NOVA Rapport	2006	Norge	NA

KRIMINALITET, VOLD OG MISBRUG

Der er ofte højere rater af kriminalitet, vold og misbrug i udsatte boligområder. Mens disse problemfelter bekæmpes gennem mange typer sociale indsatser, er boligsociale indsatser en måde at tilrettelægge indsatser på. Herhjemme er SSP-samarbejdet et eksempel herpå.

CTC (Communities That Care)²³ er en boligsocial indsats, der forebygger misbrug, ungdomskriminalitet og vold – dette sker ved hjælp af træningsprogrammer målrettet forældre, ved programmer, der udføres udenfor skoletiden, og programmer der udføres i skolen. I litteraturen undersøges man, hvordan lokalområder bedst implementerer de forebyggende programmer.

FAN (Family Advocacy Network)²⁴ er en social indsats. Indsatsen er iværksat for, at de unge, der kommer i ungdomsklubber i et socialt belastet kvarter, skal undgå brug af stoffer. Indsatsen henvender sig til de unge og ligeledes til deres forældre, og formålet er her bl.a. at skabe et bånd mellem forældre og børn. De unge og deres forældre indgår i et treårigt program.

I USA har man benyttet såkaldte *Oxford Houses* til at huse tidligere misbrugere der har været igennem behandling. I et tilfælde målte man bl.a. om længden af opholdet og alderen har en indflydelse på, hvorledes de tidligere misbrugere klarer sig frem over med henblik på bl.a. misbrug, kriminalitet og beskæftigelse²⁵.

I USA har programmet *Community Building in Partnership, Inc.*²⁶ sat fokus på stofafvænnning som en del af målet om at skabe et trygt og velfunge-

²³ Fagan, 2008 & Quinby/Fagan, 2008

²⁴ Pierre, 1997

²⁵ Jason, 2006

²⁶ Lassen, 1995

rende samfund. Dette forsøges opnået ved hjælp af familiekonsulenter og afvænningsprogrammer i skoler og andre steder i lokalområdet.

Programmet *CARES*²⁷ forsøger at reducere omfanget af mishandling og forsømmelse af børn. Dette bliver bl.a. gjort ved at oprette mentorprogrammer, hjemmebaserede besøgsordninger og programmer målrettet stofafhængighed. Indsatsen har fokus på et samspil mellem familie, nabolaget og individuelle faktorer.

De tre programmer *Communities in School* (CIS), *SafeFutures* og *Children at Risk* (CAR)²⁸ har alle fokus på unge mennesker. *CIS* fokuserer på børn, der er i risikozonen med hensyn til at droppe ud af skolen og også mindre relaterede problemer, fx teenagegraviditet, vold og bandetilknytning. Dette gøres blandt andet ved forskellige services på skolen. *SafeFutures* har fokus på at reducere vold og anden kriminalitet blandt unge. Dette gøres blandt andet med fokus på mentorordninger, styrken i familien, mentalt helbred, jobfærdigheder, lederegenskaber, afvænnelse fra eventuelt misbrug og andre programmer.

CAR har fokus på at styrke sociale tilhørsforhold og uddannelse og dermed mindske risici i familier, lokalmiljø og personlige risici. Indsatsen bygger blandt andet på hjemmebesøg, mentorordninger, familiehjælp, sommeraktiviteter og fritidsaktiviteter.

Drug Abuse Treatment and Education (DATE)²⁹ og *Creating Lasting Connections* (CLC)³⁰ er eksempler på områdebestemte sociale indsatser, der henvender sig til både forældre og deres børn. Programmerne arbejder både med de to grupper hver for sig, men også sammen via fx gruppeterapi. Programmerne arbejder bl.a. med bevægemønstre i familier hvor der findes et misbrug hos børn og teenagere.

²⁷ Mulroy, 1997

²⁸ Morley, 1997

²⁹ Collins, 2007

³⁰ Johnson, 1998

Formålet med programmet *CHANCE*³¹ er at hjælpe børn og unge, der har risiko for at udvikle adfærdsvanskeligheder, lave kriminalitet og droppe ud af skolen. Indsatsen udføres ved brug af mentorordninger, som kan være rollemodeller og guider for de unge mennesker.

KENDETRÆK VED STUDIERNE

Der er fundet 10 studier der omhandler indsatser mod kriminalitet, vold og misbrug. To af disse studier evaluerer den samme indsats og derfor evalueres 9 studier. 3 af disse studier benytter lodtrækningsforsøg (RCT), ét benytter en blanding af kvalitativt og kvantitativt design, 3 benytter kvalitativt design, ét studie er et review og for ét studie er der ikke oplysninger om studiedesign.

I ét studie er målgruppen voksne, i 4 studier er målgruppen hele familien og i 4 studier er målgruppen unge. De fleste studier omhandler indsatser der er multi-facetterede (5 ud af 9), mens 3 er enkelt-facetterede og ét enkelt ikke indeholder oplysninger om indsatsens art.

Ét studie omhandler en indsats der foregår på en skole og/eller i en daginstitution, ét studie omhandler en indsats der foregår i et community-center for en bestemt målgruppe, ét studie omhandler en indsats der udføres i en fritidsklub, ét studie omhandler indsatser der både foregår i en skole/daginstitution og på projektsteder, 2 studier omhandler en indsats der udføres i lokalområdet mens der for to studier ikke er oplysninger om indsatsens placering.

I ét studie er kommunen udbyder af indsatsen, i 2 studier står en frivillig organisation bag indsatsen, i 2 studier er det en kombination af flere og i 4 studier har det ikke været muligt at identificere udbyderen.

I ét studie udføres indsatsen af frivillige, i to studier udføres indsatsen af forvaltningspersonale, i ét studie er det en kombination af flere professioner, i ét studie er det både socialarbejdere, lærere, pædagoger og forskere.

³¹ Roberts, 1999

re der udfører indsatserne. I 4 studier er der ikke oplysninger om hvem der udfører indsatserne.

TABEL 4.5

Oversigt over studier indenfor temaet "Kriminalitet, vold og misbrug"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Fagan, Abigail A.	Implementing Effective Community-Based Prevention Programs in the Community Youth Development Study	Youth Violence & Juvenile Justice	2008	USA	RCT
Quinby, Rose K.	Installing the communities that care prevention system: implementation progress and fidelity in a randomized controlled trial ¹	Journal of Community Psychology	2008	USA	RCT
Pierre, Tena L.	Strategies for involving parents of high-risk youth in drug prevention: A three-year longitudinal study in boys & girls clubs	Journal of Community Psychology	1997	USA	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Jason, Leonard A.	An examination of main and interactive effects of substance abuse recovery housing on multiple indicators of adjustment	Addiction	2007	USA	RCT
Collins, Marietta H.	The Challenge of Transporting Family-Based Interventions for Adolescent Substance Abuse from Research to Urban Community Settings	American Journal of Family Therapy	2007	USA	Kvalitativ evaluering
Lassen, Mary M.	Community-Based Family Support in Public Housing ²	Harvard Family Research Project	1995	USA	Review
Mulroy, Elizabeth A.	Building a Neighborhood Network: Interorganizational Collaboration to Prevent Child Abuse and Neglect	Social Work	1997	USA	Kvalitativ evaluering
Morley, Elaine	Helping At-Risk Youth: Lessons From Community-Based Initiatives	Helping At-Risk Youth: Lessons From Community-Based Initiatives	1997	USA	NA
Johnson, Knowlton	Preventing and Reducing Alcohol and Other Drug Use among High-Risk Youths by Increasing Family Resilience	Social Work	1998	USA	RCT
Roberts, Ian S.	Using Mentors to Change Problem Behaviour in Primary School Children	Using Mentors to Change Problem Behaviour in Primary School Children	1999	UK	Kvalitativ evaluering

1. Denne tekst omhandler det samme studie som teksten ovenfor af Fagan, Abigail A.

2. Programmet *Community building in partnership, Inc.*

TEENAGEFORÆLDRE

Der er efterhånden kommet fokus på tidligt forældreskab i det sociale arbejde i Danmark. Der er også enkelte sociale indsatser, som eksempelvis forsøg i Svendborg med udlevering af dukker, der simulerede babier. Der er også eksempler på indsatser rettet mod tidligt teenageforældreskab, der er organiseret i form af boligsociale indsatser.

FAST (Family And Schools Together)³² er et canadisk program rettet mod teenagemødre. Programmet skal forbedre de unge mødres hverdag, bl.a. med henblik på de unge mødres selvopfattelse af dem selv som mødre. Dette sker ved hjælp af gruppesessioner. I forlængelse heraf er *ENABL* (Education Now And Babies Later)³³ et svangerskabsforebyggende program, der bl.a. består af en uddannelsesdel for unge teenagere samt en kampagne i medierne.

De såkaldte *Neighborhood Centers*³⁴ har som formål at styrke familien gennem services, der kommer beboere til gode gennem hele livet – mange af disse services er dog målrettet børn og deres forældre. Der er dog også fokus på teenagegraviditeter.

KENDETRÆK VED STUDIERNE

Der er fundet 3 studier der omhandler teenageforældre. Ét studie benytter før- og eftermåling. Ét studie benytter en blanding af kvalitativt og kvantitativt design og ét studie benytter kvalitativt design.

I ét studie er målgruppen mødre mens det i de to andre studier er hele familien.

Alle 3 studier omhandler multi-facetterede indsatser.

³² McDonald, 2008

³³ Cagampang, 1997

³⁴ Leon, 1999

2 studier omhandler indsatser der foregår på projektsteder. I ét studie er der ikke oplysninger om indsatsens placering.

I ét studie udbydes indsatsen af staten og i 2 studier er der tale om en kombination af flere udbydere.

I ét studie udføres indsatsen af forvaltningspersonale og i ét studie udføres indsatsen både af socialarbejdere og sundhedspersonale. I ét studie er der ikke oplysninger om hvem der udfører indsatsen.

TABEL 4.6

Oversigt over studier indenfor temaet "Teenageforældre"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
McDonald,Lynn	An evaluation of a groupwork intervention for teenage mothers and their families	Child & Family Social Work	2009	Canada	Kvantitativ evaluering før/efter
Cagampang,Helen H.	Education Now and Babies Later (ENABL): Life History Of a Campaign to Postpone Sexual Involvement	Family Planning Perspectives	1997	USA	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Leon,Ana M.	Family support model: Integrating service delivery in the twenty-first century	Families in Society	1999	USA	Kvalitativ evaluering

STYRKELSE AF NABOSKAB

En type boligsociale indsatser er ikke rettet mod et specifikt socialt problem, men er rettet mod at forbedre naboskab, dvs. sociale relationer i nærområdet. Det er en måde at give udsatte indbyggere flere ressourcer, i form af konkrete kompetencer som læsning og budgettering, men der er især fokus på at styrke netværk og relationer og selvbevidsthed om at høre til i et område.

*Project UPLIFT*³⁵ er en indsats, der hjælper forældre, der behøver støtte, og forbinder dem tættere til lokalmiljøet. Dette sker blandt andet ved hjælp af undervisning i læsning, budgettering og opdragelse.

Programmet *The Welcome Project*³⁶ har fokus på at tilknytte tilflyttere til lokalmiljøet – dette sker blandt andet ved hjælp af kvindegrupper og undervisning for forældre.

*The Rainier Vista Family Center*³⁷ program søger at gøre familier stærke og selvforsørgende ved at styrke forholdet mellem børn og forældre og forholdet mellem skole og hjem. Dette gøres blandt andet ved hjælp af gruppemøder i differentierede grupper og ved at afholde forskellige kulturelle arrangementer.

De såkaldte *Neighborhood Centers*³⁸ har som formål at styrke familien gennem services, der kommer beboere til gode gennem hele livet – mange af disse services er dog målrettet børn og deres forældre. Der er blandt meget andet fokus på læse- og regnefærdigheder, sundhedsuddannelse, jobtræning, teenagegraviditeter, jobfærdigheder for ældre og stolthed af at tilhøre området.

³⁵ Lassen, 1995

³⁶ Ibid.

³⁷ Ibid.

³⁸ Leon, 1999

KENDETRÆK VED STUDIERNE

Der er fundet 2 studier der omhandler styrkelse af naboskab. Ét studie benytter kvalitativt design og ét studie er et review.

Begge studier omhandler indsatser målrettet hele familien og begge studier omhandler multi-facetterede indsatser.

Ét studie omhandler en indsats der foregår på et projektsted. Ét studie omhandler indsatser der foregår i et community-center for alle, i hjemmet og på projektsteder.

Begge studier omhandler indsatser hvor der er tale om en kombination af flere udbydere. I det ene studie udføres indsatserne af både socialarbejdere, sundhedspersonale, voksenlærere, frivillige og programkoordinatorer.

TABEL 4.7

Oversigt over studier indenfor temaet "Styrkelse af naboskab"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Lassen, Mary M.	Community-Based Family Support in Public Housing ¹	Harvard Family Research Project	1995	USA	Review
Leon, Ana M.	Family support model: Integrating service delivery in the twenty-first century	Families in Society	1999	USA	Kvalitativ evaluering

1. Programmerne *Project UPLIFT*, *The Welcome Project* og *The Rainier Vista Family Center*

LOKALMILJØ

Ændringer i det offentlige rum er jævnlige brugt i arbejdet med at løfte et boligområde, eksempelvis med henblik på at hæve borgernes socioøkonomiske status og/eller forbedre borgernes tilknytning til og ansvarsfølelse for lokalområdet samt forbedre lokalområdet. Boligsociale indsatser tilstræber også gerne at ændre på boligområdets rygte, og indsatserne bliver gerne sat i gang i boligområder med fx høj kriminalitetsrate, lavt uddannede borgere eller stor andel af arbejdsløse. I København har Kvarterløftsprojektet bl.a. ændret boligområdets udseende og hvilke kulturtilbud, der er, hvilket har resulteret i en tydelig forandring i beboersammensætningen.

HUD³⁹ (Department of Housing and Urban Development, USA) er også involveret i områdefornyelse, med henblik på bl.a. at forbedre lokalområdets image ud ad til samt fremme investeringer i lokalområdet. Dette gøres blandt andet ved at rydde op i nabolaget, bygge nye bebyggelser til middelindkomstfamilier og ved at udbyde lån til en favorabel rente, der skal fremme de private investeringer.

Med *Urban Renewal From the Inside Out*⁴⁰ gennemført i Australien var fokus på områdeistandsættelse samt de læringsmuligheder, der ligger heri. Både lærere, elever og medlemmer af lokalsamfundet var involverede, og planlægningen og udførelsen af istandsættelsen var i en periode en central del i elevernes undervisning i skolen - fx deres bygningsforståelse.

Formålet med *HOPE VI*⁴¹ i USA er at skabe boligområder, der er sammensat af beboere med forskellig indkomst, og dermed forbedre livskvaliteten. *HOPE VI* er med i hele processen fra opførelse af boligkomplek-

³⁹ Perkins, 2009

⁴⁰ Comber, 2006

⁴¹ Brazley, 2007

ser til sammensætning af beboere. *HOPE VI*⁴² er dermed ligeledes med til at planlægge lokalområder.

I det australske boligsociale byggeri *Atherton Gardens*⁴³ forsynede man beboerne med adgang til personlige computere og lærte dem at bruge computere, Internet og e-mails. Undersøgelsen målte på beboernes adgang til de muligheder, IT fører med sig, samt mindre håndgribelige følger såsom helbred og social kapital.

Den boligsociale indsats *RSL* (Registered Social Landlords)⁴⁴ fra UK henvender sig til lokalområder, hvor der er behov for at forøge den sociale kapital, udvikle ansvar og engagement i beslutningsprocesser. RSL er organisationer i et boligsocialt område, der blandt andet er lejeres talerør – de varetager altså indbyggernes interesser.

Den boligsociale indsats *About Turn*⁴⁵ er iværksat for bl.a. at imødekomme de, der føler sig ekskluderet af samfundet eller udviser en antisocial opførsel. Deltagerne i *About Turn* får jævnligt besøg af en *About Turn Officer*, der yder forskellig træning, som bl.a. har fokus på økonomi, helbred og misbrug.

I USA er indsatsen *Commonwealth Tenants Association*⁴⁶ gennemført med fokus på at få delene i et område til at samarbejde, inkludere alle indbyggere og få dem til at fungere i fællesskab. Dette gøres bl.a. ved at tilbyde pasning og aktiviteter for børn og unge, ved at finde uddannelse og arbejde til de voksne og ved at tilbyde et madprogram, der giver indbyggerne billigere mad, mod at de arbejder 2 timer om måneden for området.

⁴² Fogel, 2007

⁴³ Hopkins, 2007

⁴⁴ Flint, 2006

⁴⁵ Power, 2008

⁴⁶ Lassen, 1995

Et andet amerikansk program, der har fokus på lokalmiljøet, er *Community Building in Partnership, Inc.*⁴⁷. Dette program har til formål at renovere eller bygge 3.100 boliger, udvikle parker, offentlige områder, gader, for-tove og gadelys i et fattigt og forsømt beboelsesområde.

Et dansk eksempel på ændring af lokalmiljøet er en politisk vedtaget områdeplan⁴⁸ for udsatte og nedtrykte beboelsesområder i Danmark – denne plan fokuserer også på fysisk renovering af disse områder.

I Canada⁴⁹ har man også haft fokus på fordelagtige huslejesatser og re-
novering af beboelsejendomme i områder med mixed-income familier – hvor områdets indbyggere selv yder en aktiv indsats.

I Bristol⁵⁰, UK, har man forsøgt at skabe økonomiske og sociale mulig-
heder ved at renovere og istandsætte udsatte og oversete områder. I Na-
poli har man forsøgt lidt det samme ved at istandsætte grønne områder
og strande – alt dette for at øge den sociale inklusion og til nytte for de
mest udsatte grupper. Dette er forsøgt ved fx at give fri adgang til stran-
den, ved at have fokus på fritidsaktiviteter, og generelt ved at tilbyde
indbyggerne at udnytte naturlige ressourcer uanset deres muligheder for
at betale.

*New Deal for Communities*⁵¹ (NDC) er et 10-årigt program gennemført i
rigtig mange fattige boligområder i England for at bringe disse områder
op på niveau med de nationale standarder.

Fire hovedsøjler var i fokus i et dansk program nedsat af *The Urban
Committee*⁵² – disse var økonomisk støtte til boligmarkedet og til kommu-
nerne, fysisk renovering, uddannelsesinitiativer og organisatorisk hjælp
med fokus på en overordnet lokalplan, frivillige organisationer og et

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Andersen, 2002

⁴⁹ Anderson, 2005

⁵⁰ Bull, 2010

⁵¹ Lawless, 2005

⁵² Munk, 2002

samarbejde mellem kommunen, boligselskaber og indbyggerne. Alt dette resulterede blandt andet i klubber, caféer, kurser og aktiviteter for børn og voksne.

Et program iværksat af den mexicanske regering⁵³ i slumkvarterer havde til formål at skabe et sundt miljø, bedre uddannelse, bedre beboelse og bytte arbejdskraft til services. For deltagende indbyggere betød det deltagelse i at bygge nye individuelle hjem og fællesfaciliteter.

*Project Renewal*⁵⁴, udført i Israel, skulle styrke sociale og fysiske forhold i udsatte boligområder. Halvdelen af budgettet gik til forbedring af fysiske forhold, som fx boligforbedringer og infrastruktur, og den anden halvdel af budgettet blev brugt på forbedring af de sociale forhold, fx uddannelses-programmer, sundhedsservice og kulturelle arrangementer.

Ved hjælp af traditionelle virke- og hjælpemidler forsøger en organisation i East Brooklyn⁵⁵, New York, at afhjælpe problemer i områder som fx kriminalitet og salg af stoffer. Organisationen har både fokus på uddannelse, beboelse og social deltagelse i området.

Der er udarbejdet en systematisk forskningsoversigt⁵⁶, som overordnet kigger på effekten af involvering i område-specifikke initiativer i områder med sociale eller økonomiske problemer. Forskningsoversigten forsøger at identificere, hvad der virker, hvad der ikke virker, hvad der er usikkert, og hvad vi ikke ved.

KENDETRÆK VED STUDIERNES

Der er fundet 15 studier der omhandler lokalmiljøet. Ét af studierne benytter før- og eftermåling, 2 studier benytter eftermåling, 4 studier benytter en blanding af kvalitativt og kvantitativt design, 2 studier benyt-

⁵³ Ohmer, 2006

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Burton, 2004

ter kvalitativt design, 3 studier er reviews, ét studier er et systematisk review og i 2 studier er der ikke oplysninger om studiedesign.

Langt størstedelen af studierne omhandler indsatser der er rettet mod hele familien (14 ud af 15). Ét studie omhandler en indsats der er målrettet unge.

8 studier omhandler multi-facetterede indsatser, 2 studier omhandler enkelt-facetterede indsatser mens der i 5 studier ikke er oplysninger om indsatsens art.

Ét studie omhandler en indsats der foregår i skole/daginstitution, ét studie omhandler indsatser der foregår i skole/daginstitution, fritidsklub, lokalområder og på projektsteder. 7 studier omhandler indsatser der foregår i lokalområdet. I 6 studier er der ikke oplysninger om indsatsernes placering.

I 2 af studierne udbydes indsatserne af staten, i ét studie udbydes indsatsen af et boligselskab, i 6 studier er der tale om en kombination af flere udbydere mens der i 6 studier ikke kan identificeres en udbyder.

I 2 af studierne udføres indsatserne af socialarbejdere, i 2 studier er det lærere og pædagoger der udfører indsatserne, i 3 studier udføres indsatserne af flere professioner som fx håndværkere og programkoordinatorer. I 8 studier er det ikke oplyst hvem der udfører indsatserne.

TABEL 4.8

Oversigt over studier indenfor temaet "Lokalmiljø"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Perkins,Douglas D.	Mapping Urban Revitalization: Using GIS Spatial Analysis to Evaluate a New Housing Policy	Journal of Prevention & Intervention in the Community	2009	USA	Kvantitativ evaluering før/efter
Comber,Barbara	Urban Renewal From the Inside Out: Spatial and Critical Literacies in a Low Socioeconomic School Community	Mind, Culture & Activity	2006	Australien	Kvalitativ evaluering
Brazley,Michael	HOPE VI Housing Program: Was it Effective?	American Journal of Economics & Sociology	2007	USA	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Fogel,Sondra J.	Creating New Patterns of Social and Economic Activity Through Planned Housing Environments: HOPE VI and Neighborhood Transformation	Journal of Community Practice	2007	USA	Kvantitativ eftermåling
Hopkins,Liza	Social capital, health and electronic community in public high-rise estates: An Australian case-study	Health Sociology Review	2007	Australien	Kvantitativ eftermåling
Flint,John	Housing, neighbourhood renewal and social capital: the case of registered social landlords in Scotland	European Journal of Housing Polic	2006	UK	NA
Power,Anne	Report to incomunities on the about turn project	CASereport -The Centre for Analysis of Social Exclusion	2008	UK	NA
Lassen,Mary M.	Community-Based Family Support in Public Housing ¹	Harvard Family Research Project	1995	USA	Review
Skifter Andersen,Hans	Can deprived housing areas be revitalised? Efforts against segregation and neighbourhood decay in Denmark and Europe	Urban Studies	2002	Danmark	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Anderson,Ayoka	Social Investment in the Inner City: Community and Capital in West Broadway, Winnipeg	Canadian Journal of Urban Research	2005	Canada	Review
Bull,Anna Cento	Governance and social capital in urban regeneration: A comparison between Bristol and Naples	Urban Studies	2006	UK/Italien	Kvalitativ evaluering

Lawless,Paul	Area-based urban interventions: rationale and outcomes: the new deal for communities programme in England	Urban Studies	2006	UK	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Munk.Anders	Social partnerships in distressed neighbourhoods: the danish case	European Journal of Housing Polic	2002	Danmark	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Ohmer,Mary L.	The Effectiveness of Community Practice Interventions: A Review of the Literature	Research on Social Work Practice	2006	USA	Review
Burton,Paul	What works in community involvement in area-based initiatives? A systematic review of the literature	Home Office Online Report	2004	UK	Review

1. Programmerne *Commonwealth Tenants Association* og *Community building in partnership, Inc.*

HUSLEJENEDSÆTTELSE

En stor andel af de boligsociale indsatser afhjælper familier og beboere i lokalområdet økonomisk. Det er oftest beboere i boligområder, hvor indkomsten generelt er lav og den socioøkonomiske status lige så. Der er en tiltro til, at det at give økonomisk støtte medfører, at beboerne i lokalområdet dermed også vil få styr på andre områder, såsom jobsituation og generel tilfredshed med tilværelsen.

Section 8 og *HOPE VI* (House Opportunities for People Everywhere) er boligsociale programmer i USA, som yder boligstøtte til familier med en lav indkomst for at forbedre mulighederne for disse familier. *Section 8* baner vej for muligheden for boligstøtte til familier, der ikke kan betale huslejen, bl.a. ved hjælp af HUD (Departement of Housing and Urban Development)⁵⁷. *HOPE VI* river socialt boligbyggeri ned og skaber boligområder, der består af beboere fra alle samfundslag⁵⁸.

HCV (Section 8 Housing Choice Voucher)⁵⁹ er en del af den amerikanske regerings store arbejde mod bl.a. ghettodannelse. *HCV* søger at skabe bl.a. blandede nabolag og boliger, der også er til at betale for lavindkomstfamilier.

CHN (Cleveland Housing Network)⁶⁰ er gennemført i USA. Programmet finder billige boliger til familier med lav og middelindkomst, hjælper den enkelte familie med at stabilisere deres økonomi, og på denne måde hele samfundet.

PCDC (Phipps Community Development Corporation)⁶¹ er et program udført i USA og søger ligeledes for boliger til familier med behov for dette.

⁵⁷ Pardde, 2005

⁵⁸ Greenbaum, 2008

⁵⁹ Teater, 2009

⁶⁰ Balfour, 1996

⁶¹ Cohen, 1997

En boligsocial indsats⁶² med tilskud fra HUD (Departement of Housing and Urban Development) i USA giver beboerne i en beboelsesejendom mulighed for at optage lån til en fordelagtig rente. Ydermere sørger den boligsociale indsats for at rydde op i nabolaget, samt bygge nye bebyggelser til middelindkomstfamilier. Formålet var bl.a. at forbedre det boligsociale områdes image.

I *W-t-W*⁶³ programmet, der også omtales i forbindelse med arbejdsmarkedet, er huslejenedsættelse også en faktor i programmet – ved aktivt at deltage på arbejdsmarkedet eller aktivt at søge job kan en familie opnå økonomisk støtte til huslejen.

Programmet *Project UPLIFT*⁶⁴ er gennemført i USA og hjælper bl.a. lavindkomstfamilier ved at finde et midlertidigt hjem til dem.

Fokus i Danmark⁶⁵ har bl.a. været på at forbedre det fysiske miljø i sociale boligbyggerier, derudover at nedsætte huslejen, regulering af tosprogede børn i skolerne, tiltag mod kriminalitet og nye regulerende rammer for fordeling af immigranter og flygtninge – derudover skal denne gruppe være en del af særlige sociale aktiviteter.

I Canada⁶⁶ har man også haft fokus på fordelagtige huslejesatser og renovering af beboelsesejendomme i områder med mixed-income familier – hvor områdets indbyggere selv yder en aktiv indsats.

KENDETRÆK VED STUDIERNE

Der er fundet 10 studier der omhandler huslejenedsættelse. Ét studie benytter lodtrækningsforsøg (RCT), 2 studier benytter før- og eftermå-

⁶² Perkins, 2009

⁶³ Bowie, 2007

⁶⁴ Lassen, 1995

⁶⁵ Andersen, 2002

⁶⁶ Anderson, 2005

ling, ét studie er en blanding af kvalitativt og kvantitativt design, 4 studier benytter kvalitativt design og 2 studier er reviews.

Ét studie omhandler en indsats hvor målgruppen er voksne. 9 studier omhandler indsatser hvor målgruppen er hele familien.

Størstedelen af studierne omhandler multi-facetterede indsatser (6 af 10), 2 studier omhandler enkelt-facetterede indsatser mens der i 2 studier ikke findes oplysninger om indsatsens art.

Ét studie omhandler en indsats der foregår i hjemmet, 2 studier omhandler indsatser der foregår i lokalområdet, ét studie omhandler indsatser der foregår både i et community-center for en bestemt målgruppe, i hjemmet og på projektsteder, 3 studier omhandler indsatser der ikke har en egentlig placering og i 3 studier er der ikke oplysninger om indsatsernes placering.

I ét studie er det kommunen der udbyder indsatsen, i 2 studier er det en frivillig organisation der er udbyder, i 6 studier er udbyderen en kombination af flere mens det i ét studie ikke er muligt at identificere udbyderen.

I ét studie er det frivillige der udfører indsatsen, i ét studie er det socialarbejdere, sundhedspersonale og frivillige der udfører indsatserne. I 3 studier er det indbyggerne selv der udfører indsatsen. I 5 studier er der ikke oplysninger om hvem der udfører indsatsen.

TABEL 4.9

Oversigt over studier indenfor temaet "Huslejenedsættelse"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Pardee, Jessica W.	HOPE VI, Section 8, and the Contradictions of Low-Income Housing Policy	Journal of Poverty	2005	USA	Kvalitativ evaluering
Greenbaum, Susan	Deconcentration and Social Capital: Contradictions of a Poverty Alleviation Policy	Journal of Poverty	2008	USA	Kvalitativ evaluering
Teater, Barbra	Factors Predicting Residential Mobility Among the Recipients of the Section 8 Housing Choice Voucher Program	Journal of Sociology & Social Welfare	2009	USA	RCT
Balfour, Danny L.	Transforming lease-purchase housing programs for low	Journal of Urban Affairs	1996	USA	Kvalitativ evaluering
Cohen, Carol S.	Building Community: Principles for Social Work Practice in Housing Settings	Social Work	1997	USA	Kvalitativ evaluering
Perkins, Douglas D.	Mapping Urban Revitalization: Using GIS Spatial Analysis to Evaluate a New Housing Policy	Journal of Prevention & Intervention in the Community	2009	USA	Kvantitativ evaluering før/efter
Bowie, Stan L.	Federal Welfare and Housing Policy at the Crossroads: Outcomes from a Rent Incentive-Based Welfare-to-Work Initiative in a Low-Income, Predominantly African American, Urban Public Housing Community	Journal of Human Behavior in the Social Environment	2007	USA	Kvantitativ evaluering før/efter
Lassen, Mary M.	Community-Based Family Support in Public Housing ¹	Harvard Family Research Project	1995	USA	Review
Skifter Andersen, Hans	Can deprived housing areas be revitalised? Efforts against segregation and neighbourhood decay in Denmark and Europe	Urban Studies	2002	Danmark	Kvantitativ og kvalitativ evaluering
Anderson, Ayoka	Social Investment in the Inner City: Community and Capital in West Broadway, Winnipeg	Canadian Journal of Urban Research	2005	Canada	Review

1. Programmet *Project UPLIFT*

ARBEJDSMARKED

Et kendetræk ved udsatte boligområder er lav tilknytning til arbejdsmarkedet, lav indkomst og socioøkonomisk status. Manglende deltagelse på arbejdsmarkedet for beboere i et afgrænset boligområde er derfor ofte genstand for boligsociale indsatser. Der er en tiltro til, at skabelse af jobs vil medføre økonomisk udvikling for disse områder, som på længere sigt vil gavne børn, unge familier og lokalsamfundet generelt.

*Belfast GEMS*⁶⁷ er en boligsocial indsats, der henvender sig til ledige og langtidsledige, og formålet er at yde støtte til indbyggerne i området. Programmet søger bl.a. at skabe forbindelse mellem arbejdsgivere og arbejdstagere i lokalsamfundet, samt opnå fast ansættelse til tidligere langtidsledige.

W-t-W (Welfare-to-Work)⁶⁸ programmet udførtes i USA. Implementeringen sker i et socialt boligbyggeri, for at beskæftigelsesprocenten blandt beboerne skal stige. Dette forsøges opnået ved at tilbyde huslejenedsættelse til aktive deltagere.

Programmet *The Work Force Youth Unemployment Prevention Program*⁶⁹ har fokus på at hjælpe unge mennesker med at blive bedre rustet til et job eller til at læse på en videregående uddannelse. Programmets overordnede mål er at forhindre ungdomsarbejdsløshed – dette sker blandt andet ved at tilbyde praktik på arbejdspladser, ved at udvikle ungdommen, så de er klar til at søge og udføre arbejde, og ved at udbygge selvforståelsen hos de unge mennesker.

⁶⁷ Hemphill, 2005

⁶⁸ Bowie, 2007

⁶⁹ Lassen, 1995

*Project MATCH*⁷⁰ er et program der knytter sig til arbejdsmarkedet. Programmet hjælper voksne med at finde job, bibeholde job og skolegang, overgå fra et job til et andet og støtte dem i deres rolle som forældre for deres børn.

Programmet *Community Building in Partnership, Inc.*⁷¹ har fokus på flere forskellige problemstillinger i et boligområde. Programmet hjælper indbyggerne med at finde arbejde – blandt andet ved at finde arbejdspladser relateret til renoveringen af deres egen bydel.

KENDETRÆK VED STUDIERNE

Der er fundet 3 studier der omhandler arbejdsmarkedet. Ét studie benytter før- og eftermåling, ét studie benytter kvalitativt design og et studie er et review.

2 studier omhandler indsatser hvor målgruppen er voksne. Ét studie omhandler indsatser hvor målgruppen er både voksne, hele familien og unge.

2 af studierne omhandler multi-facetterede indsatser, mens et enkelt studie ikke oplyser detaljer om indsatsens art.

Ét enkelt studie omhandler indsatser der foregår i skole/daginstitution, i hjemmet og på projektsteder. I 2 studier er der ikke oplysningen om indsatsens placering.

I 2 af studierne er det en kombination af flere, der udbyder indsatserne. I ét studie er der ikke oplysninger om udbyderen.

I ét af studierne udføres indsatserne af både socialarbejdere, lærere, pædagoger og frivillige. I 2 studier har det ikke været muligt at identificere hvem der udbyder indsatserne.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Ibid.

TABEL 4.10

Oversigt over studier indenfor temaet "Arbejdsmarked"

Forfatter	Titel	Tidsskrift/rapport	År	Land	Studiedesign
Hemphill, Lesley	Leadership, power and multisector urban regeneration partnerships	Urban Studies	2006	UK	Kvalitativ evaluering
Bowie, Stan L.	Federal Welfare and Housing Policy at the Crossroads: Outcomes from a Rent Incentive-Based Welfare-to-Work Initiative in a Low-Income, Predominantly African American, Urban Public Housing Community	Journal of Human Behavior in the Social Environment	2007	USA	Kvantitativ evaluering før/efter
Lassen, Mary M.	Community-Based Family Support in Public Housing ¹	Harvard Family Research Project	1995	USA	Review

1. Programmerne *The Work Force Youth Unemployment Prevention Program*, *Project MATCH* og *Community building in partnership, Inc.*

DISKUSSION

I denne kortlægningsoversigt har vi gennem en kvantitativ oversigt og kvalitativ beskrivelse præsenteret resultatet af en eksplorativ søgning på boligsociale indsatser rettet mod at forbedre familiers, børn og unges forhold i udsatte boligområder.

I dette kapitel vil vi afslutningsvis diskutere og perspektivere kortlægningen. Vi vil indledningsvis diskutere, hvordan en boligsocial indsats kan forstås, og herefter diskutere, hvilke perspektiver der er for at lave en systematisk forskningsoversigt af en mere snævert defineret boligsocial indsats.

HVAD ER EN BOLIGSOCIAL INDSATS?

Denne kortlægning har identificeret en lang række meget forskellige indsatser som boligsociale, lige fra indsatser rettet mod at forbedre forældrekompetencer, forebygge risiko adfærd, og styrke deltagelse i skole og uddannelse, til indsatser rettet mod at forbedre lokalmiljøet, relationer og skabe bedre boligøkonomi og privatøkonomi. Fælles for dem er, at indsatserne er rettet mod eller tager afsæt i et fysisk og geografisk afgrænset område. Mange af dem er multifacetterede, men ikke alle, og mange

retter sig mod familier, men mange har også fokus rettet mod børn og unge. Indsatserne bruger mange forskellige afgrænsninger af lokalområde, herunder projektsteder, skoler, daginstitutioner, fritidsklubber, mv. Ligeledes kan deres organisatoriske forankring være forskellig, oftest er der et samarbejde mellem forskellige udbydere, og ofte indgår stat og kommune som udbyder. Det er forskellige fagfolk der udfører indsatserne, men ofte er det den brede kategori 'socialarbejder', der er udførende.

Som nævnt i indledningen kan indsatsernes deles op i to hovedtyper, nemlig indsatser som retter sig mod specifikke grupper og/eller sociale problemer, og så indsatser der retter sig mod et specifikt udsat område. For begge typer indsatser kan rejses nogle spørgsmål, som det er relevant at arbejde videre med.

Den ene type af indsatser retter sig mod specifikke udsatte grupper og/eller sociale problemer, såsom mishandling af børn, kriminalitet, vold og misbrug og teenageforældreskab. Dette er velkendte sociale problemer, som der er lang tradition for at arbejde med indenfor socialektoren og der findes mange indsatser, som retter sig mod disse problemstillinger. Mange af disse indsatser retter sig mod individ eller gruppeniveau, og er altså ikke boligsociale. Hvad, der er interessant her, er, at der vælges en boligsocial tilgang til at bekæmpe disse problemer frem for individ- eller gruppefokuserede tilgange.

I fremtidigt arbejde ville det være relevant at belyse, hvilken betydning det har for effekten af en indsats at der arbejdes med afsæt i et område frem for et individ eller en gruppe. Er der forskel i effekt mellem boligsociale indsatser og andre indsatser, hvor de begge retter sig mod samme problem, eksempelvis forældre evne eller kriminalitet?

Et andet spørgsmål der kan rejses, og som er centralt er hvordan det boligsociale defineres. Er det en ren praktisk foranstaltning, at det er boligsocialt? Er det fordi, der tages udgangspunkt i en særlig institution, fx en skole? Eller er det for at skabe ressourcer og netværk i et område, og dermed bevidst bruge området som element i indsatsen, for eksempel for at danne en bred basis for forandringer? Det ville være relevant at belyse nærmere, hvordan det boligsociale forstås og defineres i disse projekter. Der er flere forståelser af et lokalområde på spil her. Er det

sociale relationer, der skal styrkes, er det økonomiske vilkår der skal styrkes, eller er det fysiske forbedringer af lokalområdet, der skal til?

I et videre arbejde med kortlægning og afgrænsning af boligsociale indsatser er det vigtigt at have fokus på, hvordan det boligsociale forstås, og hvordan der arbejdes med afsæt i det lokale. I forhold til at sammenligne studier vil dette være en udfordring, da det kan være vanskeligt at sammenligne boligsociale indsatser, der arbejder med forskellige definitioner og forståelser af det boligsociale.

PERSPEKTIVER FOR EVIDENSBASEREDE FORSKNINGSOVERSIGTER AF BOLIGSOCIALE INDSATSER

Afslutningsvis skal perspektiverne for udarbejdelse af egentlige systematiske forskningsoversigter baseret på evidensbaseret forskning vurderes. Det vil blive vurderes ud fra omfang af evidensbaserede studier og ud fra emnemæssigt indhold.

Som vi så i kapitel 3 spreder studiedesign sig ud på mange typer metodologier, både kvantitativt og kvalitativt. Da dette er en kortlægningsoversigt kan vi ikke sige så meget om omfang, da søgning i andre baser kan give et andet billede af omfang og fordeling. Ikke desto mindre vil vi bruge tabel 3.2 som fingerpeg om tendenser. Der var der 4-5 evidensbaserede studier, der hver især handlede om henholdsvis forældretræning og forebyggelse af mishandling af børn, og det kunne derfor være relevant at se på disse indsatser som særligt boligsociale indsatser. Indenfor kriminalitet, vold og misbrug var der 3, men dette emne er meget bredt. Indenfor lokalmiljø og huslejenedsættelse var der 3 evidensbaserede studier, og det kunne derfor også være relevant at se nærmere på disse indsatser.

Herudover er der en del forskningsoversigter og studier med kvalitative designs, og der kunne derfor være basis for at lave forskningsoversigter, der ikke er evidensbaserede.

Hvis vi ser på det indholdsmæssige, er der nogle boligsociale indsatser, der virker spændende at tage fat i. I forhold til brede boligsociale indsat-

ser, kunne både indsatser, der retter sig mod huslejenedsættelse og styrkelse af lokalmiljø, være relevante. Indenfor begge emner er der fundet relativt meget materiale, som kan danne afsæt for en videre søgning og forskningsoversigt.

I forhold til traditionelle sociale indsatser rettet mod eksempelvis børn og unge og forebyggelse af kriminalitet og misbrug såvel som sikring af uddannelse, synliggør den boligsociale vinkel andre tilgange til det sociale arbejde med disse grupper. Det kan eksempelvis være indsatser, der handler om at styrke fritidsliv for børn og unge i et lokalområde. Det kunne være familiekurser, der indgår sammen med andre boligsociale tiltag for at forebygge. Ligeledes kunne indsatser, der handler om forebyggelse af kriminalitet være relevante, herunder eksempelvis en indsats som Natteravn, der netop tænker forebyggelse med afsæt i et lokalområde.

BILAG 1

VEJLEDNING TIL KODNING NIVEAU 2

Beskrivelser og begreber skrives på engelsk.

	Kodnings felt: indsæt værdi / tekst	Vejledning
Ref ID		Dvs., id-nummer fra reference manager databasen
Forfatteren		Indsæt først forfatterens efternavn. (Bemærk vi skal være opmærksom på multiple publikationer for ét studie. Hvis du har en antagelse om dette er tilfældet, så noter det i feltet 'særlige bemærkninger'. Når kodningen er færdig skal det tjekkes for multiple publikationer.)
Studie Design (drop down menu option)	1= RCT	Randomiserede kontrollerede forsøg
	2= Non RCT m/ kontrol	Kvasi eksperimentelle design med kontrol (enten en kontrol gruppe eller statistisk kontrol)
	3= Kvant. Eval. m/ før- og eftermåling	Kvantitative evalueringstudier med før og efter måling (uden kontrol gruppe)
	4= Kvant eval. kun efter måling	Kvantitativ evaluering kun med efter måling
	5= Kvalitativ evaluering	Kvalitative studier med et evalueringssigte mod en indsats. FX proces evaluering
	6= Evaluering med blanding	Noter kort de anvendte studie designs. (Anvend kommentar funk-

	af Kvant. & Kval.	tion i kodningsfeltet).
	7= Review	Forskningsoversigt, dvs. sekundære analyser af evalueringsstudier
	8= Andet (ekskluderes og kodning stopper her)	HVIS ANDET STOP HER MED KODNING Studiet handler ikke om en bestemt indsats eller intervention. Fx kvalitative studier, som undersøger identitet eller relationer uden at være et evalueringssigte rettet mod en indsats. Eller rent beskrivende kvantitative undersøgelser.
	9= NA	Ikke nævnt
Publikationsår		
Indsatsens navn		Kan både være et formelt navn for indsatsens og indsatsens nøgle ord fx FX er det en area based, community based, housing program, homework support etc

Beskrivelse af indsatsen		Beskrivelse af hvad indsatsen, hvad er det for en indsats, hvad består den af. Hvad er det, der gøres i indsatsen? (Hvis nævnt noter omfang fx 5 familie, 2 kommuner etc.)
Hvad er indsatsens formål		Beskriv kort hvad den præcise problemstilling er (fx hvilket problem er indsatsens rette mod.)
Hvem er indsatsen rettet mod - beskriv målgruppen		Beskriv målgruppen såsom målgruppens karakteristik fx etniske (minoritet), kriminelle, arbejdsløse, stofmisbrugere, anti-sociale unge etc.
Målgruppen/ pop	0=Voksne	
	1= Mødre	

(drop down menu option)	2= Fædre	
	3= Begge forældre	
	4= Hele familien	
	5= Unge pige	
	6=Unge drenge	
	7= unge begge køn	
	8=Børn	Begge eller kun en køn
	9= NA	Ikke nævnt (NA= not available)
Indsatsens art (det er en svær kategori) (drop down menu)	1= Enkelt / afgrænset indsats	Dvs., at en enkelt og afgrænset indsats, som ikke består af flere komponenter eller elementer.
	2= Multi-facetteret	Indsatsen er multi-facetteret, dvs at der er flere komponenter eller elementer
	3= NA	Ikke nævnt eller uklart.

Indsatsens kontekst		Beskriv området/kontekst dvs., beskriver områdets nøgle karakteristika FX Høj etnisk pop., høj arbejdsløshed, høj grad af vold, indre by, forstadsområde ikke belastet område, ikke nævnt etc.
Indsatsens setting	1= Skole og/eller daginstitution	
	2= 'Community centre' for alle	Fx, biblioteket
	3= 'Community centre' rettet mod en bestemt målgruppe	Fx, drop in steder, væresteder, etc
	4=I hjemmet	
	5=Fritidsklub	Fx aktiviteter særligt rettet mod børn og unge, og lignende
	6= Lokalområdet	Dvs., offentlige rum, legepladser, parker

	7= Projekt steder	Fx organisations- / foreningslokale
	8 =Andet	Kod og noter hvad i kommentar feltet
	9=NA	Ikke nævnt
Hvem udfører indsatsen	1= Social arbejder	
	2=Boligsocial arbejder	
	3= Forvaltningspersonale	Fx sagsbehandler eller kontakt person rettet mod arbejdsmarked, beskæftigelse etc
	4=Sundhedspersonale	
	5=Lærer / pædagog	For børn og unge
	6= Voksenlære	
	7= Frivillige	
	8= Forskere	
	9=Andet	Noter i kommentar feltet.
	10= NA	Ikke nævnt
Organisatorisk forankring	1= Staten	Dvs., hvem udbyder indsatsens.
	2=Kommunen	På engelsk 'Local authority or municipality'
	3=Boligseskab	
	4=Frivillige organisation	Fx sports klub

	5= Kombinationen 6=NA	Ikke nævnt
Interventionens varighed		I første omgang kodes som et åbent felt. Skriv varighed eller noter hvis det ikke er nævnt FX 2 uger, 4 måneder, 3 år, NA (ikke nævnt)
Outcomes		Hvad er målt, hvad er succeskriterier
Hoved konklusioner (findings)		Beskriv kort.

Særlige bemærkninger (fra forfatteren)		Hvis der er nogle relevante kommentar i konklusionen noteres de her. Fx at der var et problem med studiet, eller
Bemærkninger/Andet (fra dig)		
Land	1=USA	
	2=UK	
	3=Canda	
	4=Norge	
	5=Sverige	
	6=Denmark	
	7=Sydafrika	
	8=New Zealand	
	9= Australien	
	10= Andre	Noterer i kommentar feltet.

PRIMÆR LITTERATUR

Andersen, H. (2002): "Can deprived housing areas be revitalised? Efforts against segregation and neighbourhood decay in Denmark and Europe". *Urban Studies*, 39, 4.

Anderson, A. et al. (2005): "Social Investment in the Inner City: Community and Capital in West Broadway, Winnipeg". *Canadian Journal of Urban Research*, 14, 1.

Balfour, D.L. & J.L. Smith (1996): "Transforming lease-purchase housing programs for low". *Journal of Urban Affairs*, 18, 2.

Becker, K.D. et al. (2008): "Community-Based Treatment Outcomes for Parents and Children Exposed to Domestic Violence". *Journal of Emotional Abuse*, 8, 1/2.

Bowie, S.L. et al. (2007): "Federal Welfare and Housing Policy at the Crossroads: Outcomes from a Rent Incentive-Based Welfare-to-Work Initiative in a Low-Income, Predominantly African American, Urban Public Housing Community". *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 15, 2/3.

Brazley, M. & J.I. Gilderbloom (2007): "HOPE VI Housing Program: Was it Effective?". *American Journal of Economics & Sociology*, 66, 2.

- Bull, A.C. & B. Jones (2006): "Governance and social capital in urban regeneration: A comparison between Bristol and Naples". *Urban Studies*, 43, 4.
- Burton, P. et al. (2004): *What works in community involvement in area-based initiatives? A systematic review of the literature*. Home Office. 53/04.
- Cagampang, H.H. et al. (1997): "Education Now and Babies Later (ENABL): Life History Of a Campaign to Postpone Sexual Involvement". *Family Planning Perspectives*, 29, 3.
- Cohen, C.S. & M.H. Phillips (1997): "Building Community: Principles for Social Work Practice in Housing Settings". *Social Work*, 42, 5.
- Collins, M.H. et al. (2007): "The Challenge of Transporting Family-Based Interventions for Adolescent Substance Abuse from Research to Urban Community Settings". *American Journal of Family Therapy*, 35, 5.
- Comber, B. et al. (2006): "Urban Renewal From the Inside Out: Spatial and Critical Literacies in a Low Socioeconomic School Community". *Mind, Culture & Activity*, 13, 3.
- Cronan, T.A. et al. (1999): "The effects of a community-based literacy program: One-year follow-up findings". *Journal of Community Psychology*, 27, 4.
- Danielsen, K. & T. Øja (2006): *Tiltak rettet mot barn og ungdom. Evaluering av handlingsprogram Oslo indre øst*. Oslo: NOVA. 17.
- Daro, D. & K. Dodge (2009): "Creating Community Responsibility for Child Protection: Possibilities and Challenges". *Future of Children*, 19, 2.
- DePanfilis, D. et al. (2008): "Assessing the cost-effectiveness of Family Connections". *Child Abuse & Neglect*, 32, 3.
- Fagan, A.A. et al. (2008): "Implementing Effective Community-Based Prevention Programs in the Community Youth Development Study". *Youth Violence & Juvenile Justice*, 6, 3.
- Fantuzzo, J. et al. (2007): "An Investigation of a Community-based Intervention for Socially Isolated Parents with a History of Child Maltreatment". *Journal of Family Violence*, 22, 2.

- Fantuzzo, J. et al. (1997): "Resiliency Partnership-Directed Intervention: Enhancing the Social Competencies of Preschool Victims of Physical Abuse by Developing Peer Resources & Community Strengths", in: D.T.S.L. Cicchetti *Developmental perspectives on trauma: Theory, research and intervention*. New York: University of Rochester Press.
- Flint, J. & A. Kearns (2006): "Housing, neighbourhood renewal and social capital: the case of registered social landlords in Scotland". *European Journal of Housing Policy*, 6, 1.
- Fogel, S.J. et al. (2007): "Creating New Patterns of Social and Economic Activity Through Planned Housing Environments: HOPE VI and Neighborhood Transformation". *Journal of Community Practice*, 15, 4.
- Freiberg, K. et al. (2005): "Creating pathways to participation: a community-based developmental prevention project in Australia". *Children & Society*, 19, 2.
- Greenbaum, S. et al. (2008): "Deconcentration and Social Capital: Contradictions of a Poverty Alleviation Policy". *Journal of Poverty*, 12, 2.
- Hemphill, L. et al. (2006): "Leadership, power and multisector urban regeneration partnerships". *Urban Studies*, 43, 1.
- Hopkins, L. (2007): "Social capital, health and electronic community in public high-rise estates: An Australian case-study". *Health Sociology Review*, 16, 2.
- Hutchings, J. (2009): "The National Evaluation of Sure Start: Does Area Based Intervention Work?". *Children & Society*, 23, 5.
- Jason, L.A. et al. (2007): "An examination of main and interactive effects of substance abuse recovery housing on multiple indicators of adjustment". *Addiction*, 102, 7.
- Johnson, K. et al. (1998): "Preventing and Reducing Alcohol and Other Drug Use among High-Risk Youths by Increasing Family Resilience". *Social Work*, 43, 4.
- Lassen, M.M. (1995): *Community-Based Family Support in Public Housing*. Cambridge, Massachusetts: Harvard Family Research Project

- Lawless, P. (2006): "Area-based urban interventions: rationale and outcomes: the new deal for communities programme in England". *Urban Studies*, 43, 11.
- Leon, A.M. (1999): "Family support model: Integrating service delivery in the twenty-first century". *Families in Society*, 80, 1.
- McDonald, L. et al. (2009): "An evaluation of a groupwork intervention for teenage mothers and their families". *Child & Family Social Work*, 14, 1.
- Morley, E. & S.B. Rossman (1997): *Helping At-Risk Youth: Lessons From Community-Based Initiatives*. United States:
- Morsillo, J. & I. Prilleltensky (2007): "Social action with youth: Interventions, evaluation, and psychopolitical validity". *Journal of Community Psychology*, 35, 6.
- Mulroy, E.A. (1997): "Building a Neighborhood Network: Interorganizational Collaboration to Prevent Child Abuse and Neglect". *Social Work*, 42, 3.
- Munk.Anders (2002): "Social partnerships in distressed neighbourhoods: the danish case". *European Journal of Housing Policy*, 2, 3.
- NNI Research Team (2007): *National evaluation of the neighbourhood nurseries initiative: Integrated report*. Her Majesty's Printer and Controller of HMSO 2007: Her Majesty's Printer and Controller of HMSO 2007. SS/2007/FR/024.
- Ohmer, M.L. & W.S. Korr (2006): "The Effectiveness of Community Practice Interventions: A Review of the Literature". *Research on Social Work Practice*, 16, 2.
- Pardee, J.W. & K.F. Gotham (2005): "HOPE VI, Section 8, and the Contradictions of Low-Income Housing Policy". *Journal of Poverty*, 9, 2.
- Perkins, D.D. et al. (2009): "Mapping Urban Revitalization: Using GIS Spatial Analysis to Evaluate a New Housing Policy". *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 37, 1.
- Pierre, T.L. & D.L. kaltreider (1997): "Strategies for involving parents of high-risk youth in drug prevention: A three-year longitudinal study in boys & girls clubs". *Journal of Community Psychology*, 25, 5.

- Power, A. et al. (2008): *Report to incommunities on the about turn project*. London: The Centre for Analysis of Social Exclusion. 55.
- Quinby, R.K. et al. (2008): "Installing the communities that care prevention system: implementation progress and fidelity in a randomized controlled trial". *Journal of Community Psychology*, 36, 3.
- Roberts, I.S. et al. (1999): *Using Mentors to Change Problem Behaviour in Primary School Children*. United Kingdom:
- Rodrigo, M. et al. (2006): "Outcome evaluation of a community center-based program for mothers at high psychosocial risk". *Child Abuse & Neglect*, 30, 9.
- Spaaij, R. (2009): "Sport as a vehicle for social mobility and regulation of disadvantaged urban youth". *International Review for the Sociology of Sport*, 44, 2/3.
- Teater, B.A.R.B. (2009): "Factors Predicting Residential Mobility Among the Recipients of the Section 8 Housing Choice Voucher Program". *Journal of Sociology & Social Welfare*, 36, 3.
- Whipple, E.E. & S.R. Wilson (1996): "Evaluation of a Parent Education and Support Program for Families at Risk of Physical Child Abuse". *Families in Society*, 77, 4.
- Whipple, E.E. (1999): "Reaching families with preschoolers at risk of physical child abuse: What works?". *Families in Society*, 80, 2.

SEKUNDÆR LITTERATUR

Barnes, J. (2007): *Down our way. The relevance of neighbourhoods for parenting and child development*. John Wiley and Sons.

Ferrer-Wreder, L. (2004): *Successful Prevention and Youth development programs*. Kluwer Academic/Plenum Publishers.

Leventhal T. & Brooks-Gunn, J. (2000): "The Neighborhoods They Live in: The Effects of Neighborhood Residence on Child and Adolescent Outcomes". *Psychological Bulletin*, 126, 2, 309-337.

Lupton, R. & Power, A. (2005): "Disadvantaged by where you live? New labour and neighbourhood renewal" i: Hills, J. & Stewart, K. (2005): *A more equal Society*. Policy Press.

McPherson, A. & Randolph, B. (2001): "Policies for neighbourhood inclusion? Putting place into policy and housing into place". *National Housing Conference, Brisbane, October 2001, The urban Frontiers Program, University of Western Sydney*.

Regeringen (2010): "Ghettoen tilbage til samfundet. Et opgør med parallelsamfund i Danmark"

Smith, G.R. (1999): "Area-based Initiatives: The rationale and options for area targeting". *CASEpaper*, CASE/25.

Wallace, A., Croucher, K., Bevan, M., Jackson, K., O'Malley, L. & Quilgars, D. (2006) "Evidence for policymaking: some reflections on the application of systematic reviews to housing research". *Housing Studies*, 21, 2, pp. 297-314.